

ועדת החקירה האזרחית לאסון ה-7.10

ישיבה מיום 17 בספטמבר 2024

נוכחים:

חברי הוועדה:

השופטת בדימוס ורדה אלשיך, יו"ר הוועדה
אלוף במילי איל בן ראובן
מר רפי בן שטרית, ראש עיריית בית שאן
לשעבר
תא"ל במילי יהודית גריסרו

עדים:

מר אייל אשל, אביה של רוני אשל ז"ל
גב' עמית ירושלמי, תצפיתנית
מר ארז פרייס, אביה של סמ"ר נועה פרייס ז"ל
גב' מרגרט וינשטיין, תצפיתנית
גב' רוני ליפשיץ, תצפיתנית

פרוטוקול

דברי פתיחה של אייל אשל, אביה של רוני אשל ז"ל, תצפיתנית ששירתה בבסיס נחל עוז.

אייל אשל: שלום לכם. זה בוקר שלישי, בוקר טרגי מבחינתי, שמתווסף לאחד מהימים הטרגיים שהיו פה בוועדה. אבל זה בוקר מאוד מיוחד, כי הבוקר יישמעו פה עדויות ונתונים ומידע מהדבר הכי קרוב ללבי, כאביה של רוני שהייתה תצפיתנית בנחל עוז ונפלה בקרב, ובעצם מתווספת לקבוצה מופלאה של עוד בנות שלצערנו הרב כבר לא איתנו גם. אבל זה בוקר של עדויות של תצפיתניות, ועדות אבא של תצפיתנית, וזה מתקשר בקשר ישיר לעוד יומיים, ל-19.9, שבו ממשלת ישראל אמורה לתת את החלטתה באשר לדרישתנו להקמת ועדת חקירה ממלכתית. ומכאן אני פונה לאזרחי מדינת ישראל. תגידו אתם, אחרי כל העדויות האלה, האם

זה משהו שצריך להישמע בפי קול באשר לדרישה להקמת ועדת חקירה ממלכתית?

נכנסת העדה גב' עמית ירושלמי, תצפיתנית, שירתה בחמ"ל בבסיס נחל עוז. השתחררה כשבועיים

לפני ה-7.10.

ורדה אלשיך: בוקר טוב, עמית.

העדה: בוקר טוב.

ורדה אלשיך: אני מניחה שזה אחד מהבקרים הלא טובים, במיוחד כשאת צריכה לשחזר עם

עצמך לפחות ולשתף אותנו במה שעברת, אבל זה בא לשרת מטרה שכל עם ישראל ידע מה קרה לך ולכן, ואיך הדברים התגלגלו.

העדה: כן, בשביל זה אני גם פה, בשביל באמת לספר את נקודת המבט שלי.

רפי בן שטרית: אולי תתחילי עם מה שאת כן יכולה לומר לגבי מה תפקידה של התצפיתנית. מה

אתן עושות, גם ברמה הטכנולוגית וגם ברמה היומיומית, מה שאפשר לספר.

ורדה אלשיך: אני רק אוסיף שמבחינת הצנזורה, מה מותר ומה אסור, אתן יודעות. קחי בחשבון

שגם העובדה שאת משוחררת, זה חל עלייך.

העדה: תצפיתנית בעצם יושבת משמרות 4-8, עולה למשמרת ארבע שעות, שבארבע

השעות האלה אסור להוריד את העיניים מהמסך, ולאחר מכן יש שמונה שעות של

כוננות שאם יקרה משהו לבוא לחמ"ל ולעזור. לאחר מכן עוד ארבע שעות של

משמרת, ואחר כך שמונה שעות שינה. זה סדר היום.

איל בן ראובן: אני רוצה לשאול, אנחנו נתחיל פרק-פרק ונגיע ל-7.10, אבל לפני ה-7.10, אני

רוצה לשאול על שאלת ההכשרה, והמוכנות שלך כפי שאת חשה. האם הכינו

אותך נכון? שאלה שעולה בכל מיני מקומות. האם היית עם נשק? האם את

הרגשת כשאת יושבת, כשהגעת למשימה הזאת והיית בה לא מעט זמן, הרגשת שאת מוגנת? שאת כשירה לתפקיד כפי שהיית רוצה, וכפי שאת חושבת שהצבא היה רוצה שיהיה?

העדה: מבחינת הכשרה, בטירונות ובקורס באמת מלמדים את הדברים הכי בסיסיים - על מפות, לא יודעת, הכי בסיסי שיש. לא באמת נוגעים בתפקיד עצמו. רק כשמגיעים לחמ"ל נחל עוז עצמו שם מושיבים אותך בעמדה ומלמדים אותך על הגזרה לפרטי פרטים, ממש לדעת בעל פה את הגזרה והכול עליה, ברמה הכי הכי מדויקת שיש. ובאמת רק שם יודעים הכול ומלמדים הכול.

איל בן ראובן: ברור. ולגבי ההגנה על מוצב נחל עוז, אני מניח שאמרו לכן שאתן לא יושבות בתל אביב. אתן יושבות במקום מאוד מאוד קרוב לקו המגע. האם הכינו אתכן? את מרגישה שהכינו אתכן? בסוף קרה מה שקרה, קרה אסון, אבל זה אסון, כשאתה יושב מספר מטרים מהגבול זה אסון שיכול לקרות, אתה יושב מול אויב. האם הרגשת שכל סוגיית ההגנה עליכן נכונה, והכינו אותך גם לזה?

העדה: הכינו אותנו לתרחיש כזה. כל הזמן דיברו על זה, זה כל הזמן היה בסדר היום. כל הזמן אמרו שזה יקרה.

איל בן ראובן: מה אמרו שיקרה?
העדה: שיש תרחיש כזה שתצא מנהרה או שיחדרו מחבלים מישראל. היה תרחיש כזה. תמיד דיברו על זה, קראו לזה פשיטה.

איל בן ראובן: אמרו לכן מה לעשות במצב כזה?
העדה: לימדו אותנו כל הזמן מה עושים בפועל במשמרת. מה אני עושה במערכת כדי לנסות למנוע, מה אני מכריזה ומה אני עושה במערכת פיזית. אף פעם לא דיברו מה אני עושה בחמ"ל, או אם אני עכשיו באמת בזמן שינה בזמן שיש מחבלים, לא

היה לאן את בורחת או הולכת. לא היה את זה. זה היה רק נטו של מה את עושה

אם את יושבת במשמרת, מה את עושה במשמרת כדי לעזור.

כמה זמן חודשים שירתת בנחל עוז?

איל בן ראובן:

אני השתחררתי שבועיים לפני, הייתי שם שנתיים.

העדה:

האם את זוכרת איזשהו תרגול של בסיס נחל עוז, למשל אם אני בכוננות, ישנה או

איל בן ראובן:

בעמדה. ברור בעמדה אני מנסה לראות ולהבין מה קורה, אבל עכשיו קרה ויש

תרחיש של חדירה לתוך השטח, תרגלו אתכן בעניין הזה? הייתה פקודת כוננות?

הקריאו לכם אילו נהלים מה עושים?

היה תרג"דים ותרח"טים.

העדה:

מה זה אומר?

איל בן ראובן:

של החטיבה, של האוגדה, של הגדוד שתופס. אבל זה גם מה עושים פיזית

העדה:

במשמרת, מה אני פועלת במשמרת. זה אף פעם לא היה מה את עושה בשעות

שינה או בכוננות. זה תמיד היה במשמרת, מה את עושה בתפקיד שלך כדי

לעזור.

האם אי פעם תרגלתן או התאמתן למצב של חדירה של שניים-שלושה מחבלים

רפי בן שטרית:

לבסיס?

לא. זה היה רק במשמרת.

העדה:

היה לכן נשק?

איל בן ראובן:

לא היה נשק. הפעם הראשונה שנגעתי בנשק הייתה בטירונות, לעשות מטווח של

העדה:

חמישה כדורים, וזהו.

לא שאלתן למה אין לכן נשק כשאתן 500 מ' מהגדר?

רפי בן שטרית:

- העדה: לא שאלנו, כי תמיד מה שלימדו אותנו וידענו זה שהתפקיד שלנו זה להגן על הקיבוץ ועל העוטף ועל התושבים, ותמיד ידענו שמי שמגן עלינו זה הלוחמים במוצב. אנחנו נגן על הקיבוץ, והלוחמים במוצב יגנו עלינו. ככה היינו שנתיים.
- רפי בן שטרית: הלוחמים במוצב התחלפו כל כמה חודשים, נכון?
- העדה: כן.
- רפי בן שטרית: היה קשר עם המפקד שלהם, הקצין, המ"פ מטעמם אתכן, מולכן? הציג את עצמו?
- העדה: כן, היה קשר.
- רפי בן שטרית: ברמה אישית או מקצועית גם?
- העדה: תלוי איזה קו תופס, זה באמת תלוי. אבל בעיקרון, רק ברמה המקצועית, אבל יכול גם ברמה האישית, תלוי בסוף כמה אתה מתחבר לבן אדם.
- איל בן ראובן: עוד שאלה לגבי האמצעים. את ישבת מול מסך והפעלת אמצעים. איזה אמצעי את הפעלת?
- העדה: אני הפעלתי את פסקל 92. יש כמה מצלמות, כמה פסקלים. למצלמה קוראים פסקל. לאורך כל הגזרה. המצלמה שלי הייתה ממוקמת בקו דיווח 92, אז קראו לזה פסקל 92.
- איל בן ראובן: מבחינת השירות של האמצעים, תקינות וזה, לגבי הפסקלים, אני מניח שהיה מישהו שיש גם על הבלון, מה את יכולה להגיד על רמת הכשירות של האמצעים לאורך הזמן?
- העדה: לא טובה. נגיד אצלי בעמדה היו שתי מצלמות, 82 ו-92. כל סוף השירות שלי, חצי השנה האחרונה של השירות, 82 לא עבדה.

- איל בן ראובן: היו לך בעצם שתי מצלמות שהיית אמורה לתת להן מענה, ו-82 חצי שנה לא עובדת?
- העדה: לפחות.
- רפי בן שטרית: ולמי דיווחת?
- העדה: זה מדווח, זה ידוע לגדוד ולאוגדה. כולם יודעים.
- רפי בן שטרית: ספרי לי על הממשק, על הקשר שלכן עם העמדה של הבלונאים. איך אתן עובדות מולם?
- העדה: הבלונאים הבנים קשורים לתצפיתניות שמפעילות את הבלון. הן יושבות ברעים. הן לא קשורות אלינו. אז להן יש ממשק, אני מאמינה שאפילו לא רק יומיומי אלא יותר מזה. אבל אנחנו אליהם לא היה לנו סוג של קשר. זה רק שלום שלום בבסיס, אבל לא מעבר, ברמת התפקיד.
- רפי בן שטרית: זאת אומרת הם עבדו מול התצפיתניות ברעים.
- העדה: נכון.
- איל בן ראובן: לגבי מה שאת רואה, יש לך הרבה ניסיון כי היית שם שנתיים, מה הנוהל לגבי המידע? מה את עושה עם המידע, מה שאת רואה? מה את אמורה לעשות עם המידע הזה?
- העדה: כל מה שאני רואה, אפילו הכי פשוט כמו סתם שיירה של טנדרים עוברים בין עמדות, אז כותבים את זה. יש במחשב מין מסך שממש כותבים שם דיווח מבצעי, ואני פשוט שולחת את זה. שולחים את זה לרשימת תפוצה כזאת של אוגדת עזה, של פיקוד דרום.

איל בן ראובן: מה קורה במוצב עצמו אצלך? זה עובר ישר לשם, או שיש לך מישהו בחמ"ל, קצין אג"ם או משהו כזה, שאם יש דבר שאת רואה שנורא דחוף לך, מה את עושה עם המידע הזה?

העדה: קודם כל מכריזים בקשר ישר. ויש גם במערכת משואה, אנחנו כותבות "אירוע" במשואה, וכותבות את הדיווח המבצעי ומעבירות.

ורדה אלשיך: אבל במקום, את רואה משהו כזה, יש לך מפקד אחראי, אחראית משמרת, לא יודעת מה, שלה את אומרת "בואי תראי"?

העדה: כן. דבר ראשון אני אומרת למפקדת "יש לי ככה וככה בגזרה", והיא אומרת לי להכריז. אני מכריזה, היא במקביל מתקשרת לפיקוד שלה, ואני במקביל כותבת דיווח מבצעי ושולחת.

איל בן ראובן: היו מצבים שבהם את ראית דברים שהרגשת צורך להגיד את זה, בער לך, או במילים אחרות בימים שלפני ה-7.10 האם את יכולה לשחזר תמונות מטרידות שהדברים נעשים יותר ויותר חמורים מבחינת מה שאת רואה את החמאס במצלמה בפסקל 92 שלך?

העדה: חשוב להגיד שאני הייתי בחמ"ל עד סוף אוגוסט. אני השתחררתי בתחילת ספטמבר. אז מה שראיתי זה עד סוף אוגוסט. ראיתי אימונים, פעם זה היה אימון פעם בחודש, פעמיים בחודש. זה הפך להיות לפעם בשבוע, ולאט לאט גם כמה פעמים בשבוע, וגם כמה פעמים ביום. ראיתי גם שינוי איפה האימון מתקיים. היו כמה פעמים שהאימון לא התקיים במתחם אימונים, שזה גם היה חשוד. ראיתי התגברות של הפרות סדר על הגדר. בתקופה האחרונה היו הפרות סדר משוגעות. ובנוסף לזה היה גם את שיירת הטנדרים, שבספירה האחרונה שלי היו

ממש שלוש פעמים ביום שיירה של טנדרים שנוסעים מנתיב העשרה לכרם שלום, כשלושים טנדרים שיש עליהם מחבלים, דגלי חמאס ופלסטין.

איל בן ראובן: מהקו של נתיב העשרה?

העדה: מהגזרה הצפונית עד הגזרה הדרומית, נוסעים 300 מ' מהגדר, עוצרים בכל עמדה של החמאס.

רפי בן שטרית: חמושים?

העדה: חמושים, עם מצלמות. מהגזרה הכי צפונית, נתיב העשרה, בעצם בית חנון זה יוצא, עד כרם שלום, ח'אן יונס.

רפי בן שטרית: ואת מדווחת?

העדה: בוודאי, מדווחים על כדבר, ברמה של באיזו שעה הוא הגיע לעמדה, מתי הוא יוצא ממנה, מה הוא עשה.

רפי בן שטרית: שאלתן פעם מה עושים עם המידע הזה?

העדה: לא.

רפי בן שטרית: אני רוצה לחזור לעניין של איך הכינו אתכן למצב של פשיטה על המוצב. האם

הייתה איזושהי הנחיה לגבי התגוננות שלכן? אני מבין שכשיש התקפת טילים רצים למיגונית. במצב של פשיטה מה אתן אמורות לעשות? יש איזה חדר, או

שאתן אמורות פשוט לשבת ולחכות למותכן בתוך החמ"ל?

העדה: אין הנחיה. פשוט לרוץ למיגונית או לחמ"ל.

רפי בן שטרית: במצב של פשיטה אתן אמורות להמשיך לשבת מול המסך.

העדה: כן.

איל בן ראובן: בואי ספרי לנו, ב-7.10 את לא שם, אבל סיפרו לך חברות שהיו איתך קצת חוויות

מבחינת מה קרה שם?

- העדה: חשוב להגיד, אני הייתי בבית ב-7.10. אני אין אצלי טילים באזור של הבית, אז קמתי בתשע בבוקר, אחרי שהכול כבר קרה. אין לי כל כך, חוץ מהודעות אחרונות של הבנות, חוויות.
- איל בן ראובן: אני מדבר על אם פגשת אחר כך בנות שהיו שם, אלה שניצלו.
- העדה: את מריה ויעל, כן, נפגשתי איתן. הן לא כל כך שיתפו. לא נעים לשאול.
- רפי בן שטרית: יש שאלה שעולה הרבה לגבי התצפיתניות, בנושא אם העליתן את זה מול המפקדים שלכן. את אותה עבודה שאתן עושות אפשר לעשות גם בחמ"ל מרוחק יותר, בקריה, באופקים או אפילו במקום קצת יותר קרוב. למה זה היה חשוב שאתן תהיו כל כך קרובות לגדר, לעשות את אותה עבודה שאפשר טכנית במרחק של 20 קילומטר?
- העדה: אני באותה דעה שלך, אני גם לא כל כך מבינה. לא שאלנו, כי זה היה מצוק איתן ואפילו לפני תמיד ככה, אז לא כל כך שאלנו.
- רפי בן שטרית: מה התפיסה שתהיו כל כך קרובות?
- העדה: לפי דעתי לחפוף את הכוח ולהיות עם הכוח בתוך זה. נגיד כל אירוע שקורה, ישר מגיעים הקצינים של הגדוד ובאים לראות מה אנחנו ראינו ואיך אנחנו עשינו, וללמוד מה עשינו. אני חושבת שזו התפיסה, שבאמת להיות עם הכוח.
- ורדה אלשיך: זאת אומרת אף פעם לא הסבירו לכן, אף אחד לא שאל למה אתן צריכות להיות פה ולא יכולות לשבת כמו אלה של הלזוינים.
- העדה: לא, לא הסבירו וגם לא שאלנו. בסוף שירתנו בצבא.
- איל בן ראובן: יש עוד דברים שהיית רוצה להוסיף? אנחנו יושבים פה בין השאר בשביל שלא יהיו תקלות כאלה בעתיד. יש דברים שאת רוצה להגיד לנו שהם חשובים שלא יקרו בעתיד? אמרת כבר דברים מאוד חשובים.

רפי בן שטרית: עצה אחת לרמטכ"ל לגבי עבודת התצפיתניות.

העדה: אני חושבת שצריך להקשיב באמת. אנחנו שנתיים ישבנו שם, והיינו בטוחות שמקשיבים לנו, וגם נתנו לנו את התחושה הזאת. תמיד כל אחד שבא, אם באו, הרימו לנו ואמרו לנו כמה אנחנו חשובות, והיינו מסתובבות בעוטף ותושבי העוטף היו מנשקים לנו את הרגליים. אני חושבת שפשוט אחרי ה-7.10 גילינו כמה לא הקשיבו לנו, וכמה מה שחשבנו שעשו והקשיבו, בפועל שום דבר.

איל בן ראובן: את אומרת את זה לאור התוצאה, או לאור דברים שאת יודעת שלא הקשיבו?

העדה: לא, לאור התוצאה. בפועל, בזמן השירות שלי הייתי בטוחה, ואני בטוחה שכולנו, היינו בטוחות שמקשיבים לנו ושעושים עם מה שאנחנו אומרות משהו.

ורדה אלשיך: את אמרת כשבאו, אם הקשיבו לנו. היו לכן ביקורים של מפקדים מעל הדרג היומימי שלכן? בא מישהו ושאל אם צריך לתקן משהו, לשפר משהו, משהו לא עובד טוב, משהו צריך לשנות? מדרג פיקודי.

העדה: הכי גבוה שראיתי זה היה המח"ט, נראה לי. המח"ט חיים כהן. אני לא יודעת מה התפקיד שלו בדיוק. זה היה הדרג הכי גבוה שראיתי בפועל בחמ"ל שבא ובאמת דיבר איתנו, אבל הוא במהלך מבצע מגן וחץ, והוא בא בעיקר להרים לנו על התפקוד שלנו במבצע. לא באמת בא והקשיב, ושאל מה באמת קורה. זה היה בעיקר שיחת הרמה כזאת של כל הכבוד.

רפי בן שטרית: משהו על ההתייחסות של סגל הפיקוד, מג"ד, סמג"ד, יחס גם אישי אבל מולכן

ואליכן. איך חוויתן את היחס הזה כלפיכן של סגל הפיקוד הקרוב?

העדה: המפקדות הקרובות תמיד היו איתנו, ותמיד באותה דעה שצריך להכריז ולהגיב ולדבר. אני לא חושבת שהרגשנו השקה, אבל היו הרבה פעמים שלא באמת עשו עם מה שאנחנו אומרות, גם לא ברמה המבצעית. נגיד סתם, לא היה לנו אוכל. עד

שלא הרמנו את הצבא, לא באמת הביאו לנו אוכל. זה היה בכל דבר. זה לא היה רק ברמה המקצועית.

רפי בן שטרית: מה זאת אומרת לא היה אוכל? יש חדר אוכל בנחל עוז, לא?

העדה: בקשר לאוכל, במהלך מבצע העוטף סגור. הכבישים סגורים, אין יוצא אין נכנס. המבצע האחרון, מגן וחץ, סגרנו שבת שנייה שלנו, אחרי שכבר סגרנו שבת. אז כבר לא היה אוכל. יש לנו מטבחון, לתצפיתניות. מכינים אוכל לבד. כי אין לנו חדר אוכל. אז כבר לא נשאר לנו מהאספקה של האוכל בתחילת המבצע, ובגלל שאין יוצא ואין נכנס אז גם לא הביאו לנו אספקה של אוכל. ועד שלא הרמנו את הצבא ואמרנו להורים שאין אוכל ותרימו את מי שצריך להרים, אז לא באמת הביאו. וגם בנוסף לזה, כשכבר הביאו אז היה מלווה בהמון- כאילו אני אישית הרמתי את ההורים שלי, הם הצליחו להביא אוכל מתרומה, ואז כשנכנסתי לחמ"ל המ"פ מתקשרת לחמ"ל ושואלת איפה אני ומבקשת לדבר איתי. אני הולכת לטלפון והיא אומרת "ההורים שלך עשו תרומה, וזה אסור. תגידי להם לעצור את הכול, כי אם לא עוצרים את הכול תעלי משפט". זה היה הכול הפחדות כאלה. התקשרתי להורים שלי ואמרתי להם לעצור הכול כדי שלא אסגור עוד שבת. כל הזמן דאגו להפחיד אותנו שאם לא תעשו ככה וככה אז תישארו שבת, ואם לא תתפקדו באירוע טוב אז יהיה לך שעות ביציאה. כל אירוע שהיינו מכריזות, אחרי האירוע זה היה מלווה בתחקיר צה"לי על האירוע ומה אנחנו עשינו לא טוב, ואיפה לא הכרזנו ואיפה לא ראינו. הכול היה מלווה באיפה לא היית טובה אחרי כל אירוע. זה היה מלווה בהמון הפחדות. כל אירוע הייתי יוצאת בוכה, כי אני משקשקת מפחד שאולי אני אקבל שבת.

איל בן ראובן: הייתן כפופות לגדוד 14?

- העדה: 414.
- איל בן ראובן: את כל השיח הזה של האוכל, של האמצעים, את יודעת שמי שמטפל בזה זה המפקד והמ"פ של 414? או שזה מישהו מנחל עוז?
- העדה: מבחינת נחל עוז, אנחנו לא קשורות למצב. אני כן כפופה למג"ד שנמצא במוצב, אבל...
- איל בן ראובן: מי שצריך לדאוג לאוכל זה 414.
- העדה: ומי שחוקר את כל האירועים זה 414. יש עוד משהו. הרבה פעמים היו ביקורים בגזרה, רק בגזרה, ללכת לראות איך עזה נראית או ללכת לראות מה עכשיו עשו בגזרה.
- ורדה אלשיך: ביקורים שלכן?
- העדה: לא שלנו, סיורים של מפקדים, של הרמטכ"ל, של שר הביטחון. של כל מיני שרים וכאלה, בכירים. הם היו הולכים לגזרה, ואנחנו התפקיד שלנו היה לשמור עליהם, והיינו עושים שמיניות באוויר שלא יעשו כלום, וכל דבר היינו מכריזות פי מאה, והיינו פי מאה עיניים על הגזרה. ואז אנחנו כל הזמן ציפינו שבסוף הסיור ומה שהם עושים שם שלפחות יבואו לחמ"ל ויגידו "תודה ששמרת עליי", לא יודעת. תבוא לחמ"ל, תגיד אפילו לא תודה, תראה את הפנים שלך. זה לא קרה. אפילו לא בבסיס. או כל מיני סיורים בבסיס של שר בממשלה שבא לבסיס, אז לא, הוא לא נכנס לחמ"ל, הוא בא לראות את גולני.
- רפי בן שטרית: איזה שר?
- העדה: אני זוכרת שזה היה בני גנץ.
- רפי בן שטרית: שר הביטחון דאז.

עופר רוזנבאום: אתן עבדתן בלי הפסקה. את יכולה להגיד לנו בבקשה למה את חושבת שלמרות

כל ה(?) שלכן עדיין התעלמו מכן באופן כל כך נחרץ?

העדה: אני לא חושבת שהרגשנו בזמן השירות שלנו שם שמתעלמים. רק בדיעבד, אחרי

שהשתחררתי ומה שקרה, הבנתי כמה התעלמו ולא הקשיבו. כשאנחנו היינו שם

הרגשנו הכי מוגנות. היינו הולכות לבסיס, זה היה הבית שלי, והרגשתי שם הכי

מוגנת. אני זוכרת שהייתי הולכת לסיורי גזרה וצועקת לחמאסניקים "היי מה

קורה". באמת שלא היה פחד. רק בדיעבד, אחרי ה-7.10.

רפי בן שטרית: משהו אולי על הקשר שלכן לתושבי האזור, קיבוץ נחל עוז, אזרחים?

העדה: הקשר עם הקיבוצים בכלל בעוטף היה קשר מעולה. זה היה הכיף שבשירות.

רפי בן שטרית: אירחו אתכן טוב בבריכה?

העדה: בקיץ היינו הולכות באמת כל שבוע, על שעות שינה, לבריכה. היינו מביאות בגד ים

מהבית והולכות לבריכה, משחקות שם עם הילדות של הקיבוץ. כל סוף סגירה

היה נוהג, יש דבר שנקרא "יום קולה", זה היום האחרון של הסגירה, שלא עולים

יותר משמרות, בעצם לסדר את שעות השינה. במקום ללכת לשם היינו הולכות

לקיבוץ, כל אחת קונה לעצמה איזו לחמניה, יושבות בדשא של הקיבוץ ומכינות

ממש ארוחה. זה היה הכיף שלנו בסגירות, ללכת לקיבוץ ולהיות עם התושבים.

היינו בקשר מעולה עם הרבש"ץ של נחל עוז ושל בארי, של כפר עזה. זה היה

הכיף בשירות.

איל בן ראובן: כולן הלכו? או שהיו נשארות בתורנות?

העדה: יש יום חופף, ששני הסבבים בבסיס. הסבב שהגיע מהבית עולה למשמרות,

והצוות שהיה בסגירה יוצא לקחת אוויר.

רפי בן שטרית: תודה רבה.

ורדה אלשיך: תודה שבאת.

רפי בן שטרית: תודה לך על שירות משמעותי, ותודה שהגעת.

ורדה אלשיך: וחבל שלא הקשיבו לכן. תודה.

העדה יוצאת מן האולם.

נכנס העד מר ארז פרייס, אביה של נועה פרייס ז"ל ששירתה כתצפיתנית במוצב נחל עוז.

ורדה אלשיך: אנחנו נשמע ממך את מה שיש לך לומר, ואת מה שמפריע לנו בשאלות. אם תרצה לפתוח, תרגיש חופשי.

העד: קודם כל, תודה רבה לכם שהזמנתם אותי. אני חייב להגיד שאני באתי לפה עם ביטחון עצמי גבוה, אבל לא חשבתי שזה מה שיקרה.

איל בן ראובן: בוא תספר לנו קצת על נועה, מי היא ומה היא הייתה. אחרי כן נכווין אותך גם בשאלות. יש לנו שאלות שמאוד חשוב לנו להבין מה קרה לפני, האם היה אפשר לראות שזה הולך לקרות, מה הייתה רמת ההכשרה והמוכנות, מה אתה יודע מנועה ממה שקרה, ולאחר מכן נגיע גם ל-7.10.

העד: נועה היא הבת האמצעית שלנו, אחות לאופיר ואייל. היא חגגה 20, והייתה בת 20 כשנפלה. היא הייתה בין הוותיקות במוצב כתצפיתנית. היא התגייסה בינואר 22, סיימה את ההכשרה שלה בבסיס סירים, ובאפריל 22 היא הגיעה לנחל עוז. בדרך כלל בנות לא רוצות להיות תצפיתניות, וגם נועה לא רצתה להיות תצפיתנית. היה לה פוטנציאל, לפחות מבחינתה וגם מבחינתנו, לעשות דברים משמעותיים. היא בכתה יום-יומיים, אחר כך הלכה ללמוד על התפקיד, הבינה שזה תפקיד משמעותי, והיא החליטה שהיא הולכת לעשות אותו, ועל הצד הטוב ביותר. כי אצל נועה כל דבר שהיא עשתה תמיד היה ברמה גבוהה, תמיד

בהצטיינות. כל דבר שלקחה בו חלק, גם כבר כילדה קטנה, כנערה, כל דבר שעשתה היא לקחה דברים, התמידה בהם. אם זה בלימודים, בחוגים, בתנועת הנוער, וגם בצבא. כל דבר שהיא עשתה הבינה את המשמעות שלו, למה היא עושה אותו, ועשתה אותו הכי טוב שהיא יכולה. אז כמו שאמרתי, באפריל '22 היא הגיעה לנחל עוז, עברה את תקופת החפיפה, ונכנסה לסבבים כתצפיתנית. כמו שדיברנו כאן בהתחלה, נועה גם כחיילת צעירה שבדרך כלל החיילים הצעירים לא באים בטענות וגם לא סופרים אותם יותר מדי, אבל נועה גם בתקופת החפיפה שלה עמדה על שלה ועל דעתה. היא ידעה להסביר ולהגיד מה היא חושבת למפקדים, ותמיד בצורה נעימה ומכבדת. אף פעם לא בחוצפה, אף פעם לא בהרמת קול. תמיד בענייניות. ולכן החשיבו והקשיבו למה שהיא אומרת. וככה עברו החודשים, אנחנו גרעין קרוב לנחל עוז.

איפה?

איל בן ראובן:

העד:
אנחנו גרים ביישוב קהילתי שנקרא מבועים שנמצא על גביש 232 בין בית קמא ל(?) , מרחק נסיעה 10-15 דקות, תלוי כמה אתה ממהר. אנחנו במהלך כל השירות היינו מגיעים לעתים קרובות לתת לנועה הרגשה טובה, שאנחנו קרובים, ולדאוג לה לכל מה שחסר, אם זה בעיקר אוכל, להיות בשבתות כשהיא נשארת, לבוא לבקר, לשבת איתן בחורשה שם ליד. וככה העברנו את תקופת השירות שלה שם, סדר גודל של שנה וחצי נועה הייתה שם. שוב, נועה הייתה ילדה מאוד דומיננטית. גם במראה החיצוני שלה, היא הייתה גבוהה מאוד, היו לה תלתלים כאלה, כשהייתה נכנסת לחדר אי אפשר היה לפספס. הייתה תמיד מחייכת. וגם היה לה מין וייב כזה, שהייתה מושכת תשומת לב של אנשים. היו לה המון חברים. אהבו אותה מאוד. היא ידעה להקליל את האווירה. גם ברגעים קשים שהיו, ידעה

למצוא את הנקודות ולעשות הומור בשביל להקליל את האווירה. אני זוכר שהייתה מספרת לנו על בנות שבאו אחריה, וגם בנות שבאו לפניו, כשהן היו יושבות בעמדה ומנהלות אירוע ומתחילות לבכות. כי הן חוששות ממה שיקרה. הן ראו רועה צאן מתקרב לגדר, הן נבהלות. מתפקדות היטב, אבל הן בוכות. ונועה באה אליהן אחר כך, אחרי שהיא רואה את התפקוד שלהן, ונותנת להן חיבוק, נותנת להן מילה טובה. נותנת להן את ההרגשה שהן תפקדו טוב. לא תמיד המפקדות ידעו לתת את ההרגשה הזו. המפקדות בדרך כלל היו אומרות לתצפיתניות "אנחנו נבדוק כמה זמן לקח לך להגיב, יכול להיות שתקבלי שעות ביציאה", כל מיני איומים כאלה. ונועה כמו נועה, עם הלב הגדול שלה, הייתה הולכת לתצפיתניות ונותנת להן הרגשה טובה.

יהודית גריסרו: סליחה שאני קוטעת אותך, כי המוטיב הזה של לאיים ביציאה, הפער בין להקפיד על קלה כחמורה בענייני דיומא לבין הרשלנות בכל יתר התחומים זה משהו שראיתם אותו בזמן אמת?

העד: לא בהקשר הזה של המפקדות. בסוף גם המפקדות הן בנות צעירות. הן עושות את מה שהן יכולות במסגרת האמצעים שלהן. אחד הדברים שהפריע לי במשך רוב תקופת השירות שהן היו צריכות להישיר מבט למסך, והיה אסור להן להסיט את המבט אפילו לא לשנייה. הן מסתכלות, בטח הייתם בנחל עוז וראיתם איך בנוי החמ"ל. הדלת נמצאת מאחורה. אם מישהו נכנס, אנחנו כאנשים רוצים להסיט את המבט ולראות מי נכנס, ולתצפיתניות הייתה המשמעת לא להסיט את המבט אחורה ולראות מי הגיע, אלא הן היו ממשיכות להסתכל על המסך. אם הן היו מסיטות את המבט, המפקדות היו מעירות להן על זה "למה הסתכלתן אחורה, זה לא בסדר". ואני כהורה שאלתי את עצמי וגם את נועה מה יקרה בשנייה הזאת

שאת מסיטה את המבט, כל המחבלים יעברו בשנייה הזו? מה יכול לקרות? אני לוקח את זה למקום שהקפידו איפה שלא היה צריך. כנראה זה גם כן סוג של, כמו כשאנחנו היה בצבא והיה אסור לשמור ולשבת. למה אסור לשבת? כי ברגע שאתה יושב אז אולי גם אפשר לעצום עיניים. אז אני הבנתי שהאיסור הזה להסיט את המבט אפילו לשנייה נובע מהמקום הזה, שזה כאילו מדרון חלקלק. ברגע שאתה מסיט, אז אתה יכול לחמש שניות להסיט, ואחר כך לרדת וללכת לשתות. זה הצחיק אותי כהורה, אבל הבנתי. היו דברים אחרים משמעותיים.

יהודית גריסרו: כמו למשל?

העד: כמו כל ההפגנות שהיו על הגדר. אנחנו מכירים כולנו את המקרה של בראל חדריה(?) שהיה לדעתי ב-2018, אולי אני טועה וזה יותר מאוחר. בעצם בעקבות אותן הפגנות שהם עשו על הגדר הם הצליחו לפגוע בו. וזה דבר שבעצם היכולת של האויב נקרא לו, של החמאס, של העזתים להתקרב לגדר, זה משהו ש-

יהודית גריסרו: מה נועה אמרה על אותן הפגנות?

העד: היא דיברה על זה לא הרבה. אבל כשהיא דיברה, היא אמרה שיש הפגנות של העזתים שמתקרבים וחוצים את הגדר הראשונה, אני לא זוכר את השמות של הגדר אבל הייתה את הגדר הראשונה, ובעצם אותה אסור לחצות, ומגיעים עד הגדר השנייה ותולים עליה דגלים.

יהודית גריסרו: איך הסבירו להן שמאפשרים את זה?

העד: לא הסבירו שמאפשרים, לא היה הסבר.

ורדה אלשיך: הן דיווחו על זה אבל.

יהודית גריסרו: הן ראו את זה.

העד: בוודאי שהן דיווחו. כמה שאני מבין את המערכת, המערכת היא ממוחשבת. זאת אומרת, האמצעים האלקטרוניים הם כאלה שיודעים להקפיץ לתצפיתנית את התח"ש.

איל בן ראובן: במערכת הזאת אכן הן כותבות את מה שהן רואות, ובצד השני מדווחות למפקדים, לקצינת המודיעין באג"ם שנמצאת מאחוריה בחמ"ל ועם זה צריך לעשות עבודה.

העד: בדיוק. זה מבחינתי מתחבר לשעות הראשונות ב-7.10 שכולם אמרו "התצפיתניות אשמות", למי שזוכר. היום כבר אין את השיח הזה, אבל אז רצו להפיל את זה על התצפיתניות שלא עשו את העבודה. אנחנו זוכרים, גם ב-7.10 וגם בימים אחרים.

איל בן ראובן: אני רוצה לשאול רגע, אי אני הייתי בצבא הרבה שנים, אפילו הייתי ממקימי המערכת הזאת של התצפיות והתצפיתניות, בעבר עוד בלבנון בכלל. ולכן מה שאני רוצה להגיד לך שהתפקיד של התצפיתניות, כמו שאמרת, הוא חשוב מאין כמוהו. הן מנהלות אירוע, אתה אמרת. הן ניהלו אירוע. הן העיניים של המ"פ בשטח לצורך העניין כאשר קורה משהו וצריך להוביל את הכוח לפגיעה במחבל או משהו כזה. אני רוצה לשאול אותך, אני מבין שהייתם בקשר עם נועה כי גרתם גם קרוב, והייתם הרבה. מאוד מעניין אותנו לשמוע מה היא סיפרה לך בהקשר של המוכנות שלהן, של הבנות. האם היא הרגישה שהן מוכנות, מעבר לתצפית, מעבר להסתכלות על היעד, נחל עוז הרי מוצב מאוד קרוב. אנחנו למשל יודעים שהן היו בלי נשקים.

העד: אני ברשותך אגיע לשם. דיברנו רגע על ההתקרבות לגדר, והתחלתי לספר על המערכת, שבעצם המערכת היא מערכת ממוחשבת, האמצעים האלקטרוניים

מקפצים לתצפיתנית כל דבר שעובר ליד הגדר, אם זה בן אדם, אפילו ציפור לפעמים שעוברת ומתריעה לתצפיתנית. נפתחת קריאה שהיא צריכה להגיע עם המצלמה. אני לא מכיר את המונחים המקצועיים, אבל הן צריכות לדקור את הנקודה שבה דווח, לראות מה הגיע לגדר. זאת אומרת, כל דבר שהתקרב, כל אירוע שהיה, זה בעצם מערכת ממוחשבת. להבנתי, בסוף יוצא פלט מהמערכת הזאת שהם רואים כמה רועי צאן התקרבו, וכמה חקלאים התקרבו, וכמה צפרים התקרבו, והחילול מדווחות את זה. זאת הייתה השגרה שלהן, של התצפיתניות, במשך כל הזמן. זה מחבר אותי, כשנועה הייתה אומרת "יש צפרים", הן באמת האמינו שזה צפרים. שאלתי אותה אם ראית אותו פעם תופס ציפור, והיא אמרה לא. אני הבנתי מה זה. אני הבנתי שזו איזושהי תצפית שהחמאס שולח לעשות, כולל החקלאים, כולל כל האנשים שהסתובבו שם כל הזמן על הגדר. אני חוזר עוד פעם, נועה הייתה אמורה לצאת אחרי שלושה חודשים לקורס פיקוד. זה התהליך שעוברת כל תצפיתנית, היא מגיעה ותוך שלושה חודשים מוציאים אותה. אני מתחבר למה שאמרתי בהתחלה, שכל דבר היא עשתה בצורה הכי טובה. היא אמרה אני לא מרגישה שאני מספיק מקצוענית שאני יכולה להיות מפקדת. מה, אני אפקד על משהו שאני בעצמי לא מכירה? אני אחכה עוד סבב, אני אצא לסבב הבא. הפיקוד הסכים לשלוח אותה לפיקוד בסבב הבא, וכשהגיע הסבב הבא כשכבר הייתה שישה חודשים בתפקיד, קודם כל היא כבר הבינה מה היכולת שלה להשפיע. היא זו שבעצם מנהלת את האירוע, ולא המפקדות. כשקורה משהו שמישהו מתקרב לגדר, בדיוק כמו שאמרתי, הן מפעילות את החיילים שמסתובבים ליד הגדר. היא מכווינה את המ"פ, את המג"ד. התצפיתניות, הילדות האלה, מדברות בקשר עם המג"ד ואומרות להם תלך לנקודה הזו והזו. היא

אומרת לו תסתובב ימינה, שמאלה, אתה רואה את האבן? הוא נמצא שם. והן מדברות איתו. זה גרם לי להרבה גאווה, שהנה הילדות האלה, ונועה ביניהן, מחזיקות אירוע, יודעות לנהל את האירוע ועושות את זה בצורה מטורפת. איך הילדות האלה שומרות על הגבול בעצם, שומרות ומחזיקות את כל הגזרה.

הייתי נוכח אגב באירועים כאלה. באמת, אני אומר לך, חשוב לי לומר לך כמה שזה נכון שהן פשוט היו המפתח להצלחה באירועים בפגיעה במחבלים. ממש הובילו כוחות להסתערות, עד כדי כך. מצטרפים עוד מפקדים וכו', אבל העין שרואה את המרחק זה העיניים של החיילת שיושבת בחמ"ל ומובילה את האירוע. לכן גם אנחנו רואים את החשיבות של להקשיב לבנות האלה, בטח כשהן נעשות ותיקות והופכות להיות באמת מומחיות למרחב שבו הן מסתכלות. לכן כל כך חשוב גם לנסות להבין את הראייה שלהן, איך הן ראו את המרחב, את כל מה שקורה שם עם ההפגנות, ועם הבלונים לאחר מכן וכל הדברים שקרו.

איל בן ראובן:

נועה הקפידה על ביטחון שדה, ולא סיפרה על כל אירוע שהיה. בגדול, את המסר העיקרי היא ידעה להעביר, שיש באמת את ההתפרעויות האלה על הגדר, ושנותנים להם להתקרב, ובעצם אותה הכלה תמידית שנותנים להם להגיע עד לגדר הקרובה. יש את מערכת הרואה יורה, ושאלתי אותה למה משתמשים בזה, לא רק להרחיק אלא באמת לפגוע באלה שחוצים את הגדר הראשונה, והיא אמרה שאסור. זה מאוד הפתיע אותי, אז בשביל מה יש לכן מערכת כזו? זו מערכת שהוקמה בשביל לירות מרחוק. היא הסתכלה עליו כאילו מה פתאום, אסור לירות באנשים ככה סתם עם רואה יורה. אפשר לירות במרחק 300 מ' מהם. זה הפתיע אותי. בשביל מה זה קיים? ואז שאלתי את עצמי מה יקרה אם יתחילו אנשים פשוט לצעוד לעבר הגדר, לא אחד-שניים, עשר או חמישים, אלא עשרות אלפים.

העד:

אני זוכר שהייתי יושב עם החברים שלי בערב בבית ופשוט מדמיינים את זה, שיהיו תהלוכות והחמאס יארגן לא עשרות אלא מאות, אפילו עשרות אלפי אנשים. אין להם בעיה לארגן כמות כזאת של אנשים, ופשוט עם ידיים מורמות צועדים לעבר הגדר. מה הצבא יעשה? אני חשבתי על זה בתור אזרח. הייתי סמ"ר כשסיימתי את השירות הצבאי. אבל אם אני כאזרח חשבתי על זה, ושאלתי את עצמי ואת החברים שלי את השאלה הזו, מה יקרה אם מעזה יצעדו עשרות אלפי אנשים, מה? ירו בכולם? הרי לא ירסו עשרות אלפי אנשים. אני מחבר את זה שוב, מה הצבא בעצם חשב על אירוע כזה, איך הוא התארגן לזה. אנחנו יודעים היום שצמצמו את כל הכוחות. זו שאלה שמאוד מפתיע אותי שהצבא לא העריך את היכולת הזו של החמאס. זה בעצם מה שקרה בסוף. אלפי אנשים, הרבה יותר איכותיים מאשר סתם אזרחים שהולכים עם ידיים מורמות, אלא לוחמי קומנדו בסוף פשטו על המדינה. ודבר שני, שבבוקר ה-7.10 אני אמרתי לעצמי, עוד לפני שידעתי מה קורה כמובן עם נועה, שזה היה כל כך ברור. ה-6.10 היה חמישים שנה למלחמת יום כיפור, לי ברור שבשמונה בבוקר ב-7.10 שאנחנו נמצאים באירוע כזה. זה תאריך סמלי, חמישים שנה למלחמת יום כיפור, כל כך מתבקש "לעשות לנו את זה" מה שנקרא. אני לא הופתעתי. ממש לא הופתעתי. זה היה מבחינתי טבעי שזה קרה. כמובן שאחר כך, עם מה שקרה לנו במישור האישי של המשפחה שלנו, אבל שוב אני אומר, התאריך הסמלי הזה של 6.10 ו-7.10 היה לי ברור. אני שאלתי את עצמי מה, הצבא לא נערך לזה? הם לא חשבו, לא היה אפילו קצין אחד במודיעין שאמר תקשיבו, אתמול היה ה-6.10, חמישים שנה למלחמת יום כיפור, בואו נשאיר כמה פלוגות, כמה חיילים, כמה צלפים, אני לא יודע, על הגדר להיות מוכנים לכל מקרה שלא יבוא? שאלת איל על ההיערכות

שלהן ועל המוכנות של הבסיס הזה. זה משהו שאנחנו כל היום שואלים את עצמנו, ומבינים שבעצם לא הייתה להן הכשרה. הן היו רובאיות 02, התצפיתניות. לא היה להן נשק. הן לא ידעו, לא היו מתורגלות במה הן אמורות לעשות כשיש פשיטה על הבסיס.

רפי בן שטרית: לא שאלת למה אין לכן נשק? למה את מסתובבת? זה לא משהו שעלה בשיח ביניכם?

העד: את האמת שלא. אני רואה את זה ככה, כשאנחנו הבנו שנועה תצפיתנית והיא קרובה לבית, אבל היא קרובה גם לעזה, ואני אפילו סיירתי איתה שם לפני הגיוס, או בעצם אחרי ההכשרה שלה כשהיא כבר ידעה שהיא הולכת לנחל עוז, אז עשיתי איתה באחת השבתות סיור כזה לראות לאן היא הולכת. גם כשהיא הייתה ותיקה, היא לקחה אותי לסיור, הסתובבנו שם איזו שבת נעימה אחת בדרום אדום כזה, והיא הראתה לי את עזה כמו שהיא רואה אותה דרך המערכות. הנה הבניין הזה, והנה הבניין הזה. לא יצא להן הרבה כתצפיתניות לצאת מהחמ"ל ולראות את הדברים בעין. הן ראו הכול דרך המסך. וכשפתאום אבא לוקח אותך לסיור בגזרה, והיא רואה את הדברים בעיניים, היא הייתה קודם כל גאה, לבוא ולהגיד לי "אתה זוכר לפני הגיוס, עכשיו אני אראה לך. הבניין הזה קוראים לו הרזה, והבניין לידו קוראים לו השמן". הן הכירו כל אבן, כל קפל קרקע, הן הכירו את ה"חקלאים" ואת ה"צפרים" בפנים שלהם. הן ידעו למי מותר להגיע ולמי לא. רק הן, בתמימות שלהן של ילדות, חשבו שבאמת אלה צפרים. אני חושב שאני הבנתי מה זה, כל רועי הצאן שמכל עזה דווקא שם מסתובבים כל היום, והצפרים שאף פעם לא תופסים ציפורים דווקא שם הם כל יום עם משקפות. הצפר צריך משקפת, איך הוא יתפוס ציפורים? ככה הן כאילו נרמלו את ההתנהגות הזאת של חקלאים

שנמצאים שם, של שופל שמסתובב כל היום וכאילו עושה עבודות חקלאיות, אבל זה שופל שאמרו לו כמה חודשים מראש "אתה תהיה שם לתאריך, שלא ישאלו למה השופל פה". לכולם היה ברור, הוא פה כבר חודשים. נרמלו את המצב, ואיך אמרו לנו בצבא? "ראינו את העצים, אבל לא ראינו את היער". ראינו את הצפר, וראינו את החקלאי, וראינו את השופל, ולא יודע מה. לא חיברנו את הנקודות. הבנות כן חיברו, כי הבנות אמרו לבין לבין עצמן הולכת להיות פשיטה. זה משהו שהן דיברו פנימית ביניהן. הן אמרו "כשנחזור מהחג תהיה פשיטה, אני רק מקווה שזה לא יהיה במשמרת שלי".

ככה הן אמרו?

יהודית גריסרו:

במילים האלה. אני לא יודע אם אני בין ההורים היחידים או לא, אבל אם תדברו עם ההורים של התצפיתניות, אתם תשמעו את הדבר הזה מכולם. כולן אמרו בבית, וכולן אמרו ביניהן שהולכת להיות פשיטה, אני רק מקווה שזה לא יהיה במשמרת שלי. הן לא אמרו "אני מקווה שלא יהיה במוצב", הן לא הבינו שזה הולך לדבר הזה. הן פחדו שזה יקרה כשהיא יושבת על העמדה, כי מי שיושבת על העמדה וקורה לה דבר כזה נענשת. מזה הן חששו, והן אמרו את זה כל הזמן בינן לבין עצמן, הולך להיות פה אירוע, רק אני מקווה שזה לא יהיה אצלי.

זה מפחד אתה אומר, שהן חששו מהמפקדים שלהן יותר ממה שיקרה מהחמאס.

איל בן ראובן:

כן. יש משפט שאמרה אביב חגי'אג', היא אמרה לאימא שלה מירה שאם יקרה משהו לחייל, זה יהיה על הראש שלה. ככה הן ראו את התפקיד שלהן. אם יקרה משהו לחייל, זה עליי.

העד:

זאת אמירה מעניינת. השאלה אם זה מתוך לקיחת אחריות או מתוך חשש.

איל בן ראובן:

מתוך מה שהחדירו בהן.

יהודית גריסרו:

- איל בן ראובן: אבל זאת יכולה להיות גם אמירה שאני לוקחת אחריות על החיילים שאני שומרת עליהם. אולי זו אמירה ערכית בכלל.
- העד: לי אין ספק שזה מאחריות.
- איל בן ראובן: האם אתם חשתם שיש אווירה בגדוד, כי שמענו מקודם תצפיתנית שהייתה שם עד אוגוסט.
- העד: כן, עמית ירושלמי.
- איל בן ראובן: הייתה אווירה של פחד, זאת אומרת, אני רוצה לדעת אם גם אצל נועה הייתה בקשה שלא היה אוכל, התקשרו להורים, ואז כעסו על זה והתקשרו מהגדוד הסמג"ד של 414 ואמרו אוי ואבוי לכן אם תקבלו תרומות מכל מיני מקומות, אתן תיענשו על הדבר הזה. מבחינתי המשפט הזה מצביע על משהו באווירה של היחידה הזאת.
- ורדה אלשיך: אתה הצלחת להרגיש מנועה, כי היו לכם שיחות, כמו שאמרה אותה תצפיתנית, שאיימו בהישארות שבת, לעלות למשפט?
- העד: אחד, לגבי תנאי הת"ש שלהן, אנחנו בתור משפחה שגרה קרוב כל הזמן היינו מביאים אוכל לבסיס. היינו מגיעים עם קניות, כי לא היה אוכל. כי לא הייתה מגיעה אספקה. כי תנאי התברואה היו מחפירים שם. לא רק במטבחונים.
- יהודית גריסרו: מה זאת אומרת לא היה מגיע אוכל? הן הרי חלק מבסיס.
- העד: התצפיתניות יש להן שעון ביולוגי משל עצמן. יש להן שעות אחרות. הן ערות בלילה וישנות ביום. כשיש אוכל בחדר אוכל הן יושבות במשמרת, והחברות שלהן ישנות. אין סנכרון. אז הן הרגילו את עצמן שהן מבשלות לעצמן. אני כל הזמן שאלתי את נועה "אבל יש חדר אוכל, יש שם גדוד שלם של גולני, גבעתי, צנחנים, כל פעם מתחלף הגדוד. למה אתן לא הולכות לאכול עם הגדוד?", היא אומרת לי

"עד שאנחנו מגיעות כבר אין אוכל. בימי שישי כשאנחנו מגיעות כמחלקה לא נשאר אוכל". אז הן ויתרו, הן לאט לאט נרמלו, שוב נרמלו. אנחנו דואגות לעצמנו. מה שיפה במה שהן עשו שהן לקחו את זה למקום שהן היו חוגגות.

יהודית גריסרו: שזה היה מגבש אותן.

העד: זה היה מגבש אותן. הן היו מבשלות, והייתה מישהי שידעה לבשל מעולה, וכולן נסמכו עליה, הן הביאו לה מצרכים ואז היא לימדה אותן להכין. פתאום אתה רואה שלפחות הן יוצאות עם איזשהו...

יהודית גריסרו: עשו מהלימון לימונדה.

העד: בדיוק.

איל בן ראובן: לגבי הפיקוד הישיר עליהן, מרמת מ"מ, מ"פ, מג"ד, היה קשר אתכם עם ההורים? אני שואל את זה כי הבן שלי היה צנחן בסדיר, אז המ"פ בא אלינו הביתה. יש הנחיות בצבא שבתקופתי לא היו שמפקדים צריכים להיות בקשר עם הורים, ויש כאלה שאומרים שזה יותר מדי. פה יש יחידה קטנה שחיה עם עצמה בתוך עצמה, משהו מאוד מאוד ממוקד. איך היא חוותה את סוגיית הפיקוד הישיר שמעליה? דואגים לה, לא דואגים לה?

העד: זו שאלה מאוד מעניינת. קודם כל, כשאנחנו ביקשנו את הטלפון של המפקדות, נועה סירבה לתת. והיא לא הייתה היחידה. מההיכרות שלי את ההורים היום, אף אחד מההורים לא היה לו טלפון של אף מפקדת, לא של סמלת, לא של מ"מית, לא של מ"פית ולא של מג"ד.

ורדה אלשיך: והם לא היו מתקשרים אליכם?

העד: אף אחד. לא דיברנו אף פעם עם אף מפקד. ויותר מזה אני אגיד, בסבבים, וזה מתחבר לשאלה הקודמת ששאלתם על האספקה-

יהודית גריסרו: בביקורים לא הייתה נוכחות של מפקדים?

העד: כשנועה הייתה בחפיפה שלה, חיילת צעירה בנחל עוז, היה יום הורים. אנחנו הגענו, הכניסו אותנו לבסיס, הכניסו אותנו לחמ"ל, סיפרו לנו מה הן עושות, הראו לנו את המסכים, את העשייה שלהן, והביתה. שעה, שעה וחצי בבסיס. אבל לפחות אני ראיתי את החמ"ל והבנתי יותר טוב מה הן עושות. בסבבים, וזה מתחבר לכמה נושאים שהעלינו פה, של אספקה, של הקשר עם המפקדים, בהסלמות שהיו הרי תצפיתנית עושה בהתחלה 13 ימים בבסיס ו-9 ימים בבית. ככל שהיא תופסת ותק היא יותר ימים בבית ופחות ימים בבסיס. באחד הסבבים, אני לא זוכר את כל שמות המבצעים, פתאום אני שם לב שנועה לא חוזרת הביתה. עברו כמה ימים, ונראה לי מוזר. איפה היא? ואני מתקשר אליה, היא כל יום הייתה מדברת עם אשתי סיגל, אבל אני פעם בכמה ימים מה נשמע, מה קורה, את לא באה הביתה? היא אומרת לי "יש סבב עכשיו, לא יכולים להגיע המחליפים שלנו". זה היה מוזר, מה זאת אומרת המחליפות שלנו-

יהודית גריסרו: כי לא הייתה גישה לבסיס?

העד: לא הייתה גישה לבסיס. הרי הקיבוץ הסמוך, נחל עוז, הוא קיבוץ חי, הם יוצאים ונכנסים. אז הצבא עצמו לא יכול להגיע עם חיילים לבסיס? זה היה לי מוזר. התצפיתניות, החברות שלה, היו מגיעות מאיפה שהן גרות, כל מקום בארץ, עם הרכבת לתחנת שדרות, ולא היה להן איך להגיע לנחל עוז. אבל יותר מזה אני אגיד לך, כששאלתי את נועה "מתי את חוזרת הביתה?", היא אמרה לי את המשפט הזה, היא כתבה לי את זה בוואטסאפ "אבא, יש עכשיו סבב, ואם אני לא אהיה פה אני לא אהיה מבצעת. אני רוצה להישאר". אני אומר לעצמי גידלתי

באמת אחלה ילדה שאומרת לעצמה אני לא רוצה לצאת הביתה. אני מעדיפה להישאר פה, אני רוצה להיות מבצעית.

יהודית גריסרו: עד כמה שזה קשה, על ה-7.10, קודם כל היה תהליך של תחקיר שקיימו בצבא והציגו למשפחות? הציגו לכם?

העד: אני אתחיל את ה-7.10, ברשותך, ואז נגיע לתחקיר. אנחנו, כמו שאמרתי, גרים לא רחוק. במשך עשרים השנה האחרונות כל פעם שיש ירי אנחנו רואים את הכול מהבית. אנחנו גרים ביישוב קטן, מבועים, שהוא לא בווקטור של באר שבע, לא בווקטור של אשקלון. באר שבע זה שם, אשקלון זה שם, ואנחנו שם. ולכן אף פעם לא ירו לכיוון שלנו. מסביבנו שדות, גם אי אפשר לפגוע בנו בנשק סטטיסטי, וגם אין סיבה, אם יש להם את שדרות ואת אשקלון, אז למה לירות את מבועים. אני מספר את זה בשביל להעביר את המסר שלא הייתה אצלנו אף פעם אזעקה. אולי בצוק איתן הייתה פעם אחת אזעקה, אני לא יודע על מה, וזה עבר מעלינו. אולי פעם אחת הייתה אזעקה. לפני ה-7.10, אני זוכר תקופות שאנחנו יושבים בגינה, אנחנו גרים אחרונים ביישוב ככה שאנחנו רואים מהבית את כל הגזרה מול העיניים. בכל ההסלמות שהיו לאורך השנים ראינו את השיגורים שיוצאים מעזה ואת כיפת ברזל יוצאת לכיוון השיגור משדרות ומאשקלון. ככל שהם השתכללו, אז מאשדוד ואחר כך מתל אביב. רואים בעצם את השיגור ורואים את הטיל המיירט, ורואים את המפגש שלהם בשמיים, ואנחנו מסתכלים על זה כמו על הופעה, כמו על זיקוקי דינור, וממשיכים ביומיום שלנו. זה לראות משחקי כדורגל, לעשות על האש, זו הייתה השגרה שלנו. ב-7.10 זה היה משהו חריג. משהו שלא חווינו אף פעם מבחינת ההיקף והכמות. ב-6:30 בבוקר זה היה כמו משהו מטורף בסדרי גודל שלו. ב-6:30 בבוקר, יוצאים מהבית לגינה ורואים את הדבר הזה מול העיניים,

ומיד מרימים טלפון לנועה. אנחנו חשבנו שזה הסחה שהם עושים, שמנסים לחטוף חייל או לעשות משהו. אני כמו שאמרתי לא הייתי מופתע, זה היה מתבקש בגלל התאריך. נועה כותבת לסיגל שהיא במיגונית. היא הייתה במשמרת מ-12 בלילה עד 4 לפנות בוקר. זאת הייתה השבת האחרונה של שחף ניסני לקראת השחרור שלה, והן היו חברות מאוד טובות ועשו כל דבר ביחד. הן לא זזו אחת מהשנייה, אפילו לא לצחצח שיניים. כל דבר הן עשו ביחד. היה מנהג כזה שאת הלילות האחרונים הן עושות ביחד, ואת המשמרות הכי קשות, ככה יש להן זמן לשבת ולדבר. זאת המשמרת, מ-12 עד 4, בארבע הן ירדו ונשארו בכוננות עד 6:00. אחרי שאתה יורד ממשמרת תמיד אתה בכוננות, ואחר כך הולך לישון. ב-6:30, 6:29 מתקפת טילים, והן מתורגלות במה שהן יודעות, לרוץ למיגונית. דיברנו מקודם על מה הן ידעו לעשות, מה הן היו מתורגלות, בעצם בשום דבר. הן ידעו לרוץ למיגונית. מה קורה במצב שתוקפים את הבסיס הן לא ידעו. לא נערכו לזה בכלל. זו התשובה הכי אמיתית. אנחנו את התשובה הזו יודעים מהמפקדים ששאלנו אותם "מה אמרתם לבנות לעשות במצב כזה כשיש תקיפה על הבסיס", והתשובה היא "לא אמרנו להן, זה לא היה תרחיש בכלל". הן רצו למיגונית, והיא כתבה לסיגל "אנחנו במיגונית", היא הבינה שזה גם כן סדרי גודל מטורפים, ירו כמובן על הבסיס עצמו עם פצמ"רים, הייתה מתקפה של טילים על הבסיס, והיא במיגונית. סיגל אומרת לי "נועה כתבה לי שהן במיגונית", ואני אומר אחלה, שיסגרו את הדלת חזק-חזק, ושיהיו שם. היא רצה בלי הטלפון שלה למיגונית, היא הייתה בלי טלפון. היא כתבה לסיגל מהטלפון של שחף ניסני שהיא בלי טלפון ושהיא במיגונית. אמרתי אם הן במיגונית אז בסדר. אחרי כמה זמן שוב הודעה שהן שומעות יריות, ויש כריזה על פשיטה, והיא מפחדת. כשסיגל מקריאה לי את

ההודעה הזאת, אני אומר בסדר, שיסגרו את הדלת חזק, וגדוד 13 של גולני נמצא שם והם יאכלו אותם בלי מלח. מה העניין? אין עניין בכלל, הכול בסדר. אתה לא חושב על תרחישים כאלה שיבואו מחבלים ובצורה כזו קלה יכבשו את הבסיס, בכזו קלות. אתה גם לא מדמיין שלמיגונית אין דלת וכאלה דברים. ב-7:34 היא כתבה לסיגל שהן שומעות יריות, והיא מפחדת מאוד. היא לא יודעת מה יקרה, והיא אוהבת אותנו. זו בעצם ההודעה האחרונה. סיגל כתבה לה משהו, אבל הן כבר לא ראו את ההודעה הזו. כל הבנות שלא היו במשמרת רצו למיגונית והתאספו במיגונית. כל מי שהייתה במשמרת הייתה בחמ"ל. ביקשו מעוד בת אחת, נראה לי מפקדת, לצאת מהמיגונית ולבוא לחמ"ל לעזור. ביקשו מרעים חרובה, שהיה הגשש שרואים בסרטון שהבנות צילמו, אם אתם יודעים יש סרטון שהבנות צילמו מתוך המיגונית ממש על הרגעים האחרונים שרואים שם חייל עומד והן לא מכירות אותו, והן שואלות מי זה. הן לא יודעות מי זה, והיום אנחנו יודעים שזה חרובה, גשש, שגם הוא נקרא לרוץ לחמ"ל ולעזור לשמור על החמ"ל כנראה, ואז בכלל הפקירו את הבנות בלי אף אחד שישמור עליהן. הן בלי נשק, יש איתן למיטב ידיעתי ארבע-חמש בנות של רוכב שמיים שהן כן עם נשק, אבל הן באיזשהו שלב יצאו מהמיגונית. למיגונית יש שני פתחים, היום אנחנו יודעים. זו מיגונית שאין לה דלת, זו לא מיגונית בכלל. אנחנו קוראים לזה בהנדסה האזרחית בוקס כזה, יש לו שני קירות בצד ותקרה, ושני פתחים פתוחים לגמרי. שמים שם איזשהו קיר הדף כזה שמונע מירי לחדור לתוך המיגונית, וזהו. ככה זה בנוי הדבר הזה. אין דלת. כל מי שעובר ליד יכול להיכנס. הוא פתוח מלמעלה גם, יש פתח כזה גדול. הבנות שכן היו עם נשק, למעט עדן אימרי שהיא הקצינה של רוכב שמיים, כל הבנות שהיו עם נשק יצאו מהמיגונית הזו לכיוון החדרים. אני לא יודע

בדיוק מי ניצלה, חלק ניצלו, חלק לא ניצלו. אבל בעצם כל התצפיתניות נשאר לבד.

איל בן ראובן: כמה בנות היו למיטב ידיעתך?

העד: לדעתי סביבות ה-15 בנות.

איל בן ראובן: בעצם בלי נשק, נשארות ביעני מיגונית הזאת.

העד: כן. היו איתן חובשות, היו איתן רוכב שמיים, היו איתן סמב"ציות, היו איתן מחיל

התקשוב, והתצפיתניות. אלה בעצם הבנות שהיו במיגונית. המרחק מהש"ג

למיגונית הוא בערך 70-80 מטר. זו הליכה של שניות בודדות. וכנראה היה

איזשהו קרב בהיקף של הבסיס, הגיעו מחבלים. החיילים היו בנחיתות מספרית.

אני תקף אגע במה שאני מבין על ההגנה על המוצב. אבל בעצם ברגע שהמחבלים

הצליחו לחדור את ההגנה על הבסיס, הם היו חופשיים להגיע למיגונית. הם הגיעו

למיגונית בלי בעיה, אף אחד לא שמר, אף אחד לא היה עם נשק. מחבל אחד

נכנס, כנראה הופתע ממה שהוא ראה בפנים, את כל האוצר הזה של הבנות, וירו

בו. שוב, כל מה שאני מספר ראינו את המידע בעצמנו. אפרופו תחקיר שעשו

וסיפרו לנו, שום דבר לא סיפרו לנו. זה הכול אנחנו לבד, מבנות שכן היו בתוך

המיגונית וברחו. היו בנות שאני לא יודע להסביר את זה, למה נועה לא קמה

וברחה, אבל היו בנות שקמו והצליחו לברוח מהמיגונית.

יהודית גריסרו: מה שאתה יודע זה הגיע אותו מחבל, הוא השתומם אתה אומר ממה שהוא ראה,

ו?

העד: וקיבל כדור ביד, נפל ונפצע. משכו אותו אחורנית החברים שלו, ואז הבינו שצריך

להילחם עם מה שיש בפנים. הייתה שם עדן אימרי אחת עם נשק. היו כמה בנות

שברחו מהמיגונית לכיוון החדרים מהפתח השני, והמחבלים פשוט זרקו רימון

לתוך המיגונית. יש תמונה שרואים סימני הדף, סימני פיצוץ על אחד הקירות של המיגונית, ואחר כך כנראה בחקירה מישהו כתב על זה "רימון" וסימן את זה. אנחנו מבינים ששם התפוצץ רימון. אני רק מדמיין מה קרה מזריקת רימון לתוך חלל די קטן ומצומצם שנמצאות בו כל כך הרבה בנות. ואחר כך אחרי אותו רימון הם נכנסו שאר המחבלים ופשוט ריסו את כל מי שישב בפנים. כנראה שהבנות היו מחולקות בצורה כזו שחלקן נהרגו, וחלקן נותרו בחיים, כי אנחנו יודעים היום ששבע החטופות נלקחו מהמיגונית בעצם. רואים אותן מצולמות בסרטון שפרסם החמאס, אותו סרטון של שלוש דקות ועשר שניות, רואים את אותן בנות בעצם שהן בתוך המיגונית. כשהן רואות את החברות שלהן מוטלות לפנין. חלקן נפצעו, יכול להיות שנועה מרציאנו נפצעה ברגל. רואים את הבנות החטופות, חלקן פצועות. הכול פורסם בתקשורת, הסרטונים האלה פורסמו. רואים את הבנות פצועות. וזהו, ולמעשה כמה שעות עד שהם אוספים אותן וחוטפים אותן לכיוון עזה, ואת הבנות משאירים. אני, כמו שאמרתי, לא מבין למה חלק מהבנות הצליחו לברוח, למה לא שמרו על המיגונית הזו, למה לא שלחו-

מי היה יכול לשמור? הרי היו שם רק בנות.

ורדה אלשיך:

הבסיס הזה הוא מפקדת הגדוד. גדוד 13, המפקדה שלו, לא רק המפקדה, גם יושב כנראה איזושהי פלוגה, לא זוכר.

העד:

מחנה רב-יחידות, היו שם בלונאים, היו תצפיתניות, היו רוכב שמיים, היו שריון, גולני.

איל בן ראובן:

הבסיס הזה בעצם שימש בעבר הרחוק שלו, לפני שהקימו את האוגדה ברעים, הבסיס הזה היה מפקדת החטיבה הצפונית. כשהקימו את האוגדה ברעים והעבירו את החטיבות אז נשאר שם בעצם מפקדת גדוד. עוד פעם, ממה שאני

העד:

יודע, גדוד 13 ישב שם. ולשאלתך מי היה אמור ללכת להגן עליה, אני חושב שהיו צריכים, אם היה תרגולת.

ורדה אלשיך: אני לא שואלת כי לא היו צריכים.

העד: אני חושב שאם הייתה תרגולת, שמישהו היה לוקח בחשבון תרחיש כזה, הוא היה שולח. רגע פה מתאספות הבנות, אז אנחנו רוצים שני חיילים שישמרו על הכניסות למיגונית. וזה לא היה. אותו דבר בחמ"ל. בעצם בחמ"ל כן רצו מספר חיילים, כולל בסוף איברהים חרובה, ועוד מספר חיילים להגן על החמ"ל. על החמ"ל היה קרב יותר ארוך. אני מעדיף להתמקד במה שקרה במיגונית, שם אני מבין קצת יותר מה קרה. זה כל הסיפור בעצם. אין פה יותר מדי מה להבין. אני הייתי רוצה, ואני חוזר לאותו תחקיר שכביכול עשו וסיפרו לנו.

איל בן ראובן: שלא היה.

העד: שלא היה. בעצם, חיל הגנת הגבולות שאין לו באמת תפקיד בבסיס הזה יותר מדי, שהומטר בשאלות מאיתנו כל הזמן ולא היו לו תשובות, מינה איזושהי קצינה שניסתה לעשות איזשהו תחקיר וסיפרה לנו עם שתי קאפות. יותר שאלות קיבלנו מאותו תחקיר מאשר תשובות. אני רוצה לדעת כמה חיילים נשארו בבסיס הזה בחג. איפה עמדו החיילים האלה? האם הם יצאו לכוננות עם שחר והיו על הגדר כמו שהנוהל מחייב? ואז הבסיס נשאר ללא חיילים? האם היו חיילי מפקדה? האם הם היו עם נשק? האם נשארו חיילים, לוחמים אני מתכוון, שנשארו בבסיס והוקפצו לעמדות להגן עליו? האם הם לא קפצו להגן עליו? אני שואל את השאלות כי אני לא יודע את התשובות. אני רוצה לסייג עוד פעם, שמעתי מסיפורים ושמועות וכאלה. אני חושב שהצבא צריך לעשות את התחקיר הזה, לא אני צריך להתבסס על שמועות. אבל היו חיילים שאמרו "אני פה, אני חי, בגלל שהמפקד

שלי שלח אותי להתחבא במיגונית". היו עוד מיגוניות. חייל מגולני, אני לא יודע להגיד אם הוא לוחם, חייל מפקדה, טבח, נהג או אפסנאי. אבל הוא אומר "אני פה בגלל שהמפקד שלי, שנהרג, אמר לי ללכת להתחבא במיגונית. התחבאתי מתחת למיטה". אני לא רוצה שישתמע מהדברים שלי כאילו אני מאשים מישהו שלא עשה את התפקיד שלו, אבל אני גם רוצה לדעת למה אף אחד לא שמר על הבנות.

ומה בכל זאת שמעת על התחקיר?

יהודית גריסרו:

העד:
סיפרו בצורה די בסיסית על מה שקרה. בעצם שהיו מעט חיילים והרבה מחבלים, ושלא הייתה יכולת לכמות הקטנה הזאת של הלוחמים בכלל להתמודד עם הדבר הזה שהגיע. מי שהיה נלחם, אפשר לדבר על הבלונאים שהם בעצמם נותרו במיגונית שלהם ונלחמו עד הכדור האחרון. אני יודע שהיו גם לוחמים של גולני שהלכו לעמדות שלהם ולא הצליחו להתמודד עם השטף של כמות המחבלים שהגיעה. אני עד היום לא יודע מאיפה תקפו את הבסיס, האם רק מהשיג או אולי גם ירו מאחורה ופרצו איזשהו חור בקיר. מוצב נחל עוז הוא לא גדר, הוא חומות, קירות בטון. האם נורה על הקיר הזה איזשהו אמצעי לחימה שפער חור בגדר, ואז בעצם יכלו המחבלים להיכנס מעוד כיוון? אני לא יודע את התשובות האלה, אני לא יודע לענות על השאלות האלה. אני רק יודע, כמו שאמרתי קודם, שעל הבנות לא שמרו. וזה הדבר הכי מקומם שאפשר לחשוב עליו. כי כמו שאמרתי קודם, הבנות אמרו "אם יקרה משהו לחייל, זה עלינו". אבל עליהן אף אחד לא חשב. בטח לא המפקדים שלהן מגדוד 414, שאני שואל איפה, המ"מית אנחנו יודעים איפה היא, היא הייתה שם ונהרגה בחמ"ל, אבל ממנה וצפונה? איפה הסמ"פ, המ"פ, הסמג"ד, המג"ד?

- איל בן ראובן: הם היו אצלכם? המג"ד, המ"פ, הם באו לבקר?
העד: כן.
- איל בן ראובן: הם בקשר אתכם עד עכשיו?
העד: כן.
- איל בן ראובן: והם לא נתנו תשובות?
העד: לא.
- איל בן ראובן: כשאתה שואל את השאלות החשובות והנכונות האלה, מה התשובות שאתה מקבל?
העד: אני שאלתי בצורה הכי ישירה את כולם "איפה היית?", אחד אומר הייתי בבית, אחד אומר הייתי באילת, אחד אומר הייתי בבית וקפצתי עם האוטו, וחסמו אותי, לא הצלחתי להתקרב. אני מפקד על הגזרה כולה, לא רק על מוצב נחל עוז, לא ידעתי לאן לרוץ.
- איל בן ראובן: ברור שאין לך תשובות, השאלה אם הם אומרים לך שהם מקיימים איזשהו תחקור? זו לא רק ועדת החקירה רוצה לדעת מה קרה כדי ללמוד לקחים, לפני ועדת החקירה הם צריכים לעשות את התפקיד הזה. האם הם מתחקרים, האם הם אומרים שיהיו תשובות בהמשך?
- יהודית גריסרו: היה תחקיר שעשתה אושרת באך, והתחקיר הזה הוצג למשפחות. אני מנסה להבין מה היו השורות התחתונות ברמה של לקחים, מעבר לתיאור. סא"ל במיל' אושרת באך, שהייתה בעצמה מג"דית.
- רפי בן שטרית: היא גם הייתה אצלנו, אושרת עשתה תחקיר מאוד ראשוני ובסיסי, לא מעמיק.
- יהודית גריסרו: אני מנסה להבין מה היו השורות התחתונות שלו. האם במסגרת מה שהציגו לו, הוא דיבר על תיאור העובדות, אבל האם יש לקחים?

העד: אושרת הייתה אצלנו. אנחנו המטרנו את המפקדים בשאלות, לא רק אנחנו, כל ההורים. והם הבינו שהם צריכים ללכת ולתת, גם אם תשובות חלקיות, לעשות איזשהו תחקיר. כמו שאמרת, אושרת שהייתה המג"דית, סא"ל במיל', הלכה ולקחה על עצמה ועשתה תחקיר. לא היה לתחקיר שורה תחתונה. הם היו הרבה ואנחנו מעטים.

יהודית גריסרו: זה תיאור, מה הלקחים?

רפי בן שטרית: אין לקחים בתחקיר כזה, הוא מאוד ראשוני ובסיסי.

העד: אני אומר לך, אני יצאתי רק עם יותר שאלות.

יהודית גריסרו: היו אמירות שאמרו להבא נעשה כך וכך אחרת? זו המהות של תחקיר?

העד: בהצגה לנו זה לא נאמר. אנחנו כן יודעים שהיום מתקיים תחקיר של עידו כס אם

אני לא טועה, אל"מ. הוא ראיין אותנו. נפגשנו איתו.

יהודית גריסרו: שמה הכותרת של התחקיר?

העד: זה התחקיר של מה שקרה בנחל עוז, התחקיר הצה"לי של נחל עוז, כמו שעשו

תחקיר על בארי.

יהודית גריסרו: הבנתי.

העד: עושים תחקיר על נחל עוז, בעיקר כמובן אנחנו נשאלנו שאלות, ולא קיבלנו שום

תשובה. גם לא ציפינו. אבל באנו מתוך מטרה לאותו תחקיר לספר את כל מה

שאנחנו יודעים בשביל לעזור לצבא להבין את התמונה, שהצבא יבוא אלינו בסוף

ויפרוס בפנינו את התחקיר המלא שהוא עשה. שוב אני אומר, אחד הדברים

שמאוד מטרידים אותי זה להבין איפה עמדו כל החיילים, ממש ברמה הזו. כמה

חיילים היו בבסיס ב-7.10, כמה עלו על הטנק ונסעו לגדר וניסו להגן משם, וכמה

התחבאו בחדרים. אם התחבאו בחדרים. אני לא רוצה להטיל רפש באף אחד.

אנחנו יודעים שהסמג"ד של גולני, (?) היה מחוץ לבסיס, כי הוא במסגרת כוונות עם שחר לא אמור להיות בתוך הבסיס, הוא על הגדרות, ואז קראו לו והוא חזר חזרה למוצב ומיד נפצע. מיד, אחרי כמה שניות הוא נפצע. זאת אומרת, לא היה איזה גורם שידע להביל את מה שקרה בתוך נחל עוז.

מהתחקיר הצה"לי על נחל עוז בעצם לא שמעתם כלום.

רפי בן שטרית:

העבירו מספר חודשים מאז, ארבעה, ואנחנו ממתנינים. מאוד קשה לנו לקבל את העובדה שאנחנו היום תכף שנה ועדיין מחכים לתחקיר. זה משאיר אותנו ב-7.10. אני לא יודע אם רק זה, אבל זה שאין לנו תשובות לשאלות שלנו משאיר אותנו בזה. אני לא חושב גם שמישהו ידע באמת לענות לנו על איפה היה הצבא. זה לא רק להבין ברמה הטקטית איפה היו החיילים, זה גם להבין איפה היה הצבא. אני חוזר לתחילת העדות שלי פה, אם אני, לא מומחה צבאי גדול, ראיתי שני דברים - אחד את התאריך, אבל תעזבו את זה, נשים את זה בצד, יכול להיות שזה רק אצלי, אבל את ההבנה שיכולה להיות פשיטה בסדר גודל כזה, ואיך הצבא ראה ואיך הוא נערך למתקפה כזאת? והתשובה היא ברורה, קיבלנו את ה-7.10. רשמתי לעצמי פה נקודות, גם כן לפני ה-7.10, על אותו נרמול שדיברנו עליו קודם. שבעצם החמאס נרמל את השהות שלו שם, וגם צה"ל כולו נכנס לאיזושהי שגרה כזו. נועה הייתה מספרת שיורים על האמצעים שלהן. לדוגמה, צלפים היו יורים על המצלמות. היו עם לייזר לדעתי גם יורים על המצלמה, ואז לא רואים כלום. התצפיתנית לא יכולה לראות כלום. התצפיתניות היו מזהות שהחמאסניקים או העזתים יודעים שהיא מסתכלת עליהם, כי הם היו רואים את המצלמה איך היא זזה ימינה ושמאלה, וממש היו מדברים עם התצפיתניות. אני שמעתי סיפור על תצפיתנית שהרימו שלט וכתבו לה "אנחנו יודעים שזה יום ההולדת שלך", יכול

להיות שזה היה בעצם הצפון הדבר הזה. עד כדי כך הם ידעו מי נמצאת בתפקיד של התצפיתנית, והם ידעו שכשהתצפיתנית מסתכלת לעברם לזהות את זה. נועה הייתה מספרת על זה שהיו משביתים להן את המערכת רואה-יורה. היו מעלים רחפן עם פצצת מרגמה ומתאמנים בלהשבת את מערכת רואה-יורה. זאת אומרת, הם תרגלו.

יהודית גריסרו: כמה זמן לפני ה-7.10?

העד: אני לא זוכר. אבל זה נמשך כל הזמן. פעם סיפור על מצלמה שיורים בה ולוקח הרבה זמן לצבא לתקן כי היא עולה הרבה מאוד כסף, פעם סיפור על זה שעם הלייזר שמכוונים על המצלמה ואז לא ניתן לראות כלום ולפעמים המצלמה גם נהרסת מזה, פעם סיפור על מערכת רואה-יורה שמשביתים אותה באמצעות רחפנים. זאת אומרת, יש פה תהליך אימון ולמידה.

יהודית גריסרו: למול כל הדברים הללו, מה אמרו לתצפיתניות המפקדים? איך הם הסבירו את כל התקלות הללו?

העד: שאלה שאין תשובה. תראי, כשאומרים שהתצפיתניות לא דיווחו או שזה לא הגיע למעלה, הדיווחים שלהן, אנחנו שמענו מהמפקדים שזה לא מה שקרה. המפקדים ישבו באופן קבוע-

יהודית גריסרו: גם תיארתי שהכול מתועד במערכת.

העד: סיפרה לנו המגידית הקודמת שיש לה ישיבות קבועות עם מפקד האוגדה בכל יום חמישי, ופורסת בפניו את כל הטבלאות שעליהן דיברנו. יכול להיות שהיא אוספת אותן ממקרים, אני לא יודע איך זה עובד. היא יושבת במשרד, ומתוך כל פלט המחשב שיוצא היא לוקחת ומסננת את המקרים שחשובים למפקד האוגדה. אין לי מושג. אני מקווה שזה יתברר מתישהו. אבל לפחות מה שמעניין אותנו להבין

שאינ דבר כזה שהתצפיתנית לא מדווחת למפקדת מאחורה וזה נשאר אצלן בבטן. זה עולה עד למעלה. מפקד האוגדה יודע בדיוק מה קורה בגזרה, כמה ירו, כמה לא ירו, כמה הסתובבו, מי מסתובב, למה מסתובב. ידעו והתעלמו, ידעו ונרמלו, ידעו ונכנסו לקונספציה שהם מורתעים ולא יקרה כלום. עוד פעם, לא ראו את היער. הרי למה מתאמנים? למה אנחנו כצבא מתאמן? סתם שיהיה לנו נעים? מתאמנים כי רוצים לעשות עם זה משהו אחר כך. לדעתי יומיים לפני ה-7.10 ירו טיל לכיוון אשקלון. לדעתי נחת בים. צריך לפתוח גוגל פשוט ולחפש. יומיים לפני ה-7.10 שעשה רעש גדול באשקלון וכולם שאלו מה זה. התשובה הייתה לא, זה אימונים. הם מתאמנים. מה זאת אומרת הם מתאמנים? מתאמנים למה? זה לא צריך להיות גאון גדול בשביל להבין שבסוף האימונים יש משהו. מתאמנים בשביל להשיג משהו. מה זה הם ירו טיל בשביל האימונים? ומה אתם עושים עם זה? זה מתחיל בדבר הקטן של אותו צפר שמנרמל, והתצפיתניות מדווחות, וזה עובר דרך בראל חדריה שיורים בו מעבר לחרך בקיר הבטון, כי מאפשרים לעזתים להגיע לקיר, ומאפשרים לרועי צאן להגיע, ולא יורים בהם. אני שמעתי על שריונר שלא ירה כי הם היו אזרחים, ואסור לירות, מחכים לפקודות. אנחנו רואים את זה גם בתחקירים של חיל האוויר. אנחנו רואים את זה שתי וערב לכל אורך הזה. בסוף בסוף כשהבנות נשאר שם ב-7.10 בבוקר, אנחנו יודעים שקודם כל בתוך החמ"ל הן תפקדו. אנחנו שמענו את זה בקשר של רוני אשל ויעל, שהן מבינות מה הולך לקרות. אנחנו יודעים ש(?) השתמשה ברואה-יורה והרגה ככה לא מעט מחבלים. את הדיבורים בקשר במשמרת של נועה לא קיבלנו. היו כאלה שאפילו הגישו בג"ץ כדי לקבל את זה. לגבי מה שקרה בחמ"ל, גם אנחנו מבינים שעד שעה 11:00 בערך הבנות בחמ"ל היו חיות. אולי המערכות כבר לא תפקדו, הקשר והאמצעים

האלקטרוניים, אבל הבנות היו חיות. היו איתן כמה קצינים בחמ"ל, אבל היום אנחנו יודעים שמלבד תצפיתנית אחת, כל התצפיתניות נהרגו.

רפי בן שטרית: קצינים של איזו יחידה? שהיו בחמ"ל.

העד: לא הלכתי לחקור מאיזה יחידה. הם לא מ-414, זה בטוח. הקצינה היחידה מ-414 הייתה שיר אילת, והיא לא איתנו היום. היא נשארה עם הבנות שם. ממה שאני מבין, אותם קצינים שאני לא יודע מאיזה יחידה הם, לדעתי גולני, ברחו מאיזשהו חלון קטן שהיה בחמ"ל.

רפי בן שטרית: אנחנו ראינו.

העד: דיברתי קודם על זה שהם היו במיגונית, ואנחנו חשבנו שהן מוגנות כי יש דלתות ויש איזשהו בונקר תת קרקעי כזה, כל מיני דמיונות שדמיינו לעצמנו. כשלא היה איתן קשר טלפוני התשובה שאני נתתי לעצמי זה שהן סגורות במיגונית ואין קליטה במיגונית כי יש דלת מברזל כזו, בעובי של חצי מטר, ואין קליטה. עד הערב, כשאין קליטה, זה מה שאני מדמיין. מיד אחרי הוואטסאפים האלה עם סיגל, שדיברתי עליהם קודם שהיא מפחדת, הדלקנו את הטלוויזיה וראינו את אותם טנדרים בשדרות, ולאט לאט עם השעות שהתקדמו ראינו מה שקורה בקיבוצים, את התחינה של אנשי הקיבוצים בטלוויזיה "תבואו להציל אותנו". אני בשעה 13:15-13:30 הבנתי, אתם מכירים את הביטוי הזה שנפלו האסימונים, פשוט הרגשתי את זה קורה לי בגוף. משהו קרה לי, והבנתי בשנייה אחת שאני לבד. עד השעה 13:30 אנחנו מחפשים את נועה, מנסים ליצור איתה קשר. השכנים שלנו הצמודים מחפשים גם הם את בן המשפחה שלהם שיצא לכיוון אשקלון, ואבד איתו הקשר. וסיגל עוזרת לשכנים לחפש אותנו, היא לא חושבת.

יהודית גריסרו: היא חושבת שנועה בבסיס, מוגנת.

העד: בדיוק. בשעה 13:30 אצלי הרגשה שאני לא יודע איך לתאר אותה חוץ מהבנה שאני לבד. אני לבד, אין צבא. לא רק שאין צבא, גם אין מדינה. אני אתקשה להעביר לכם את ההבנה הזאת.

יהודית גריסרו: סליחה, ארז. מהרגע שהקשר עם נועה אבד ועד אותה הבנה אתם מנסים ליצור קשר עם הצבא, לדבר עם מישהו מתוך המפקדים? יש איזשהו קשר?

העד: באיזשהו שלב ביום הזה נפתחה קבוצת וואטסאפ של הורים ושל משפחות, שלתוך הקבוצה הזו הכניסו גם מפקדים, פתאום קצינת שלישות, פתאום מג"ד. ואנחנו כמובן מנסים להתקשר אליהם. היו מקרים שהם אפילו ענו לטלפון ולא דיברו. ענו וניתקו. בקבוצה הם לא הגיבו.

יהודית גריסרו: אבל מישהו כן מצליח לדבר איתם? בכל זאת אנחנו מדברים על שש שעות, חמש שעות.

העד: אף אחד. אני תקף אגיע לזה. אני בשעה 13:30, כמו שתיארתי לכם, נפל אצלי ההבנה שאנחנו לבד. לא רק שאין צבא, גם אין מדינה. אני לא יודע להסביר את זה. אני עם מכנסיים קצרים וסנדלים עולה על האוטו. אני עובד בחברה שמתעסקת בעבודות הנדסיות, אז יש לי ציקלקה באוטובוס צהובה. צהובה זה כשנוסעים בשטח, צריך ציקלקה צהובה. שמתי אותה על הגג ופשוט נסעתי.

איל בן ראובן: לאן?

העד: נסעתי להביא את נועה מנחל עוז.

איל בן ראובן: ועד איפה הגעת?

העד: עד לנחל עוז.

איל בן ראובן: הגעת לבסיס?

העד: הגעתי לבסיס.

רפי בן שטרית: באיזו שעה היית שם?

העד: 14:00.

רפי בן שטרית: הצלחת להיכנס בשער שלא היה?

העד: יש לי פה תמונות שצילמתי.

רפי בן שטרית: ב-14:00 יש עוד מחבלים בתוך בסיס נחל עוז.

העד: יש לי פה תמונות.

איל בן ראובן: אלה תמונות שאתה מצלם כשאתה מגיע לבסיס ב-14:00?

העד: כתבתי 7.10 בשעה 14:30 בדיוק. רואים פה את מכסה המנוע שלי, ורואים פה את הבסיס. זה הש"ג. יש פה שריפה מאוד גדולה.

איל בן ראובן: אני רואה שם חיילים, נכון?

העד: כן. אני יכול לתת לכם את התמונות בשביל שתראו. מה שאני ראיתי שם, קודם כל על ההגעה שלי לשם. אני נסעתי בכביש די לבד. לא היו מכוניות. הירי לא פסק, ירי תלול מסלול. אני הגעתי לצומת נתיבות, ואז פונה שמאלה לכיוון נחל עוז. עמד שם שוטר, חסם את הפנייה שמאלה. עקפתי אותו בלי יותר מדי קושי. המשכתי לנסוע, בצומת תקומה הייתה כבר ניידת שחסמה את הכביש עם שוטר. גם אותו לא היה כל כך קשה לעקוף. פשוט עברתי לנתיב הנגדי, נסעתי נגד כיוון התנועה. אין רכבים, אין תנועה על הכביש, אתה לבד. גם אותו עקפתי, הוא פשוט הסתכל עליו ולא הבין. אחרי כמה מאות מטרים היו אמבולנסים כאלה של הצבא, מסוק בדיוק נחת והעביר פצועים מהמסוק לאמבולנסים. קצת היה קשה לעבור את הנקודה הזו, אבל עברתי אותה. הגעתי לצומת סעד. בצומת סעד היה טנק באמצע הכיכר. שם היה את הקרב על הכניסה לקיבוץ סעד עם השריונרים, שהצילו בעצם את הקיבוץ. זה 14:15-14:30. ברגע שעברתי את הטנק הזה

שנמצא על הכביש, אני מסתכל על הטנק ואני לא מבין מה עושה טנק באמצע הכביש פה. אני חדור מטרה, לא עכשיו לעצור ולשאל שאלות. לא מעניין כלום. ללכת להביא את נועה. וברגע שעברתי את אותו טנק-

רפי בן שטרית: אתה חמוש?

העד: אמרתי לך. סליחה על הציניות, מכנסיים קצרים וסנדלים. ברגע שעברתי את אותו טנק, עם הרבה מאוד חיילים שהיו שם, הצלחתי גם עוד פעם במהירות איטית אבל הצלחתי לתמרן בין המכוניות ולעבור את צומת סעד. ברגע שאני עובר את צומת סעד אני לבד. אני רואה את הגיפים של הצבא מחוררים, אני רואה גופות על הכביש, אני רואה עצים בוערים.

יהודית גריסרו: זה מצומת סעד על אותו כביש 232?

העד: כביש 25. כביש 232 הוא לכיוון רעים. אני נוסע לנחל עוז.

יהודית גריסרו: מה זה אתה לבד? השעה 14:30-14:15, אתה מצליח לעבור את החסימות, וזהו? אין אף אחד?

העד: היום אנחנו מבינים את זה, האלוף במיל' נועם גבעון הצטרף לאיזשהו כוח שם עם גיפ, ואת הגיפ הזה ראיתי מוטל שם, מחורר מכדורים. יש שם חורשות כאלה, אני מכיר את הכביש הזה כמו את כף היד שלי. אני לפחות פעמיים-שלוש נוסע לנועה, להביא אותה, לקחת אותה, להביא לה שניצלים. אני מכיר את הכביש הזה כמו את כף היד.

איל בן ראובן: רק מי שמכיר מאוד טוב היה יכול לעשות את מה שעשית בשביל להגיע לנחל עוז, זה ברור.

העד: בדיוק. תחשבו על השכונה שלכם, אתם מכירים את השכונה, לא תשאלו את עצמכם שאלה בדרך למכולת. זו השכונה, אנחנו כל היום בשדות, מטיילים. אני

מגיע לבסיס, התשובה הזאת מתארת פה, ממש רואים את השי"ג ורואים את מכסה המנוע שלי, ואני עם הפנים לכיוון הבסיס. בשעה 14:30, אני חוזר לתחקיר, אני לא מבין למה ב-14:30 עדיין יש קרב על הבסיס. הרי במיגונית כבר אין מי שילחם, בחמ"ל שרפו את החמ"ל על יושביו, הרגו את כל יושבי הבסיס, חטפו את מי שרצו לחטוף. אני לא מצליח להבין היום למה בשעה 14:30 עדיין היה קרב יריות שם, אבל...

איל בן ראובן: שזה מה שאתה שומע כשאתה מגיע.

רפי בן שטרית: היו מחבלים שכבשו את הבסיס והיה צריך להרוג אותם.

העד: אני שומע ירי, לא יודע אם זה... אולי הם ברחו כבר כולם? לא היה מה לעשות

שם. אולי הם כבר לא היו ורק החיילים, אתה יודע, לפני שהם עושים שמאלה הם יורים. אני לא יודע להגיד אם עוד היו מחבלים שם. אני שמעתי בשעה 14:30, כששאלתי אותם, היו שם חיילים, אני אראה לכם.

יהודית גריסרו: זה אתה מצלם?

העד: כן.

יהודית גריסרו: וכשאתה שואל אותם? אתה מקיים איתם איזה דיאלוג?

העד: בתמונה הראשונה רואים שהגעתי עם הרכב ממש מול השי"ג, ואז הבנתי שלא

בריא להיות שם, ולקחתי אחורה 20 מ', החניתי את האוטו אחרי הפנייה. אני יוצא מהאוטו ואני הולך לקצינים שם, ואני אומר להם תיכנסו לבסיס, הבנות שלנו שם, והם מתחילים, לפחות אחד מהם אומר לי "תעוף מפה, מה אתה עושה פה?", אני אומר הבת שלי בפנים. הוא אומר "אני אאזוק אותך". ואני אומר לו תגיד, מה אתה מתעסק איתי? כל הבנות שלנו בפנים. לך תוציא את הבנות. תראו באחת התמונות שם, אני צילמתי את כמות הקצינים שעומדים שם. אם תסתכלו טוב, יש

- תמונה שיש שם תעלת ניקוז, ובתעלת הניקוז החיילים שוכבים. זאת אומרת, היו שם עשרות רבות של חיילים.
- יהודית גריסרו: מחוץ לבסיס.
- העד: בוודאי, מחוץ לבסיס. והם עומדים.
- רפי בן שטרית: ויש ירי? אתה שומע ירי?
- העד: אני שומע ירי מתוך הבסיס. ממש כאילו מטהרים את הבסיס.
- יהודית גריסרו: מישהו אומר לך שבעצם כבשו את הבסיס?
- העד: כן. אני שואל אותו למה אתם לא נכנסים, לא כמו שאני מדבר איתך, בצרחות ובלהט. תיכנסו, הבנות בפנים. הם אומרים לא, יש מחבלים בבסיס, הוא לא מטהר. הבסיס לא מטהר. מי אמור לטהר אותו? הבנות בלי נשק? ההורים?
- יהודית גריסרו: ואתה מציג את עצמך כאבא של חיילת?
- העד: כן. ולקח אותי סרן שם, אם תסתכלו בתמונות, לקח אותי הצדה, קוראים לו יוסי חכם. הוא הסתובב שם, הוא לוקח אותי הצדה ואומר לי אתה לא יכול להיות פה.
- רפי בן שטרית: מאיזו יחידה הוא, אתה יודע?
- העד: 890. הוא מסביר לי שזה מסוכן.
- יהודית גריסרו: וכל הנסיעה שלך מסעד עד הבסיס אף אחד לא עוצר אותך?
- העד: לא. אני רוצה להראות לכם גם סרטון שצילמתי.
- ורדה אלשיך: בדרך לא היו מחבלים, היו חיילים, והמחבלים היו בבסיס.
- העד: (קם ומציג את הסרטון לחברי הוועדה). תקשיבו.
- יהודית גריסרו: זה אתה מצלם?
- העד: כן. אני חושב שצריך להקשיב.
- איל בן ראובן: זה ב-14:30?

העד: כן. אני רוצה להפנות אתכם לתמונה הזו. זה יוסי חכם. אחר כך עוד התכתבנו בינינו. רק מלראות איך החיילים עומדים, מדברים, ומה קורה בפנים בבסיס? טבח, אין מילה אחרת. ופה הם יכולים לעמוד. הוא נשען על המעקה. אני עם האוטו הייתי פה מקודם, עם הפנים לפה. הנה, רואים את זה. ופה זה המעקה, רואים את המעקה.

רפי בן שטרית: יכול להיות שהם כבר יצאו מהלחימה?

העד: לא.

יהודית גריסרו: אותו מסוק שחג מעל הבסיס, מה אתם יודעים על זה?

העד: מסוק, מסוק עומד מעל.

רפי בן שטרית: אולי מסוק פינוי.

העד: לא, זה מסוק קרב.

איל בן ראובן: יש שם הרבה פעילות.

יהודית גריסרו: אני שואלת האם מבחינת התחקיר והמידע אם אמרו משהו.

רפי בן שטרית: אין תחקיר. איך זה ממשיך מהרגע הזה, ארז? תופס אותך הסרן ומבקש ממך

מה, להתרחק?

העד: קודם כל, אם אני לא טועה יש שם סא"ל, שאני מסביר לו שהבנות שם, והוא כועס

"מה אתה עושה פה, תעוף מפה, אני אאזוק אותך". הלכתי אחורה וחיפשתי

קסדה, שכפ"ץ, נשק לקחת מאחד החיילים. ביקשתי מאחד החיילים "תן לי נשק",

וכולם מסתכלים עליי, "אני רוצה להיכנס לבסיס". אני שואל אותו למה הם לא

נכנסים, והתשובה היא שהבסיס לא מתואר. מחכים ליחידה אחרת, זה לשאלתך,

שאלת אם הם יצאו. הוא אומר, הם מחכים ששלדג יטהרו את הבסיס, או לא זוכר

בדיוק מי. הגיעו לבסיס וטיהרו אותו. אני רוצה לצרף רגע עוד תמונה שצילמתי

מהבית. זה בשעה 7:50 בבוקר. מסוק יסעור שמביא חיילים. למה זה חשוב? כי מ-7:50 בבוקר מסוק שמביא חיילים, אני יודע שהחיילים מ-890 הגיעו על יסעורים, אז אני עושה את החיבור שלי. מ-7:50 לקח עוד שתי דקות עד שהוא הגיע, ועוד שלוש דקות לנחות, ועוד עשר דקות לצאת מהמסוק, לעלות על ציוד. הגענו ל-8:30. מ-8:30 ללכת ברגל מצומת סעד, שם הם נחתו, לנחל עוז לקח עוד שעה. 9:30. מה קורה מ-9:30 או 10:30? אני לא הייתי שם, אז ניתן להם.

מה מ-10:30 עד 14:30? למה ב-14:30 אני עוד שומע שהבסיס לא מטוהר?

איל בן ראובן: יכול להיות שהירי שאתה שומע ב-14:30, ממה שאתה יודע כרגע בתוך הבסיס אין חיילי צה"ל שמטהרים כרגע את הבסיס? יש ירי, יכול להיות שיש בפנים חיילים שנלחמים.

העד: ממה שנאמר, זה מה שאני שומע. אני שומע ירי של נק"ל מתוך הבסיס, שומע שזה קרה כזה של חדרים בין חדרים. שומעים, יש לחימה ב-14:30. זו בדיוק השאלה שלי, למה ב-14:30?

יהודית גריסרו: ארז, בעצם מתי אתה מקבל את הידיעה על נועה, ואיך?

העד: אחרי שאותו קצין ביקש ממני יפה, החלפנו טלפונים אפילו, הוא אומר לי תן לי את הטלפון ואני אעדכן אותך. אני נוסע משם וחוזר הביתה.

יהודית גריסרו: באותה דרך.

העד: אותה דרך. מתקשר לבן שלי שנמצא בטיול אחרי צבא בספרד, שואל אותו אם יש מדים בבית. הוא אומר לי שאין. אני מגיע הביתה, שם מכנסיים ארוכים, שם נעליים גבוהות, לא צבאיות, עולה ליחידה של הבן, לוקח מעיל צבאי שיש לו, שם מעיל צבאי וחוזר לאוטו וחזרה לשם, לבסיס. עכשיו כשהגעת י זה כבר לא 14:30, השעה הן 15:30. תמונות מאז לא צילמתי.

יהודית גריסרו:

באותה דרך אתה עובר את אותו נתיב, אותו דבר?

העד:

כן. הפעם היה קצת יותר מפחיד לנסוע, כי חשבתי שהשוטרים- הבנתי כבר, ראיתי את התמונות, הבנתי גם שהמחבלים בעצמם גנבו מכוניות והתחילו לנסוע, ואני עלול בעצמי, יכולים לירות עליי. וכשהשוטר בתקומה ראה אותי מתקרב, הפעם הוא חסם לגמרי, גם את הנתיב הנגדי שאני לא אעבור שוב, ממש חסם בגופו, כבר נאלצתי לעצור, לפתוח את החלון, לדבר איתו בעברית, לשאול אותו מה נשמע. אני ישראלי כאילו, בסדר. הוא שואל אותי "לאן אתה?", בנקודה הזו חשבתי שזה כבר מיותר שיחת החולין הזו, סגרתי את החלון והמשכתי לנסוע. דיברתי איתו בעברית, אז הוא לא ירה בי, ומבחינתי זה הספיק. הגעתי שוב לבסיס, ו-890 כבר לא היו שם. היו שם יחידה אחרת, אני חושב עוקץ, שאלתי אותם למה לא נכנסים, "הבסיס כבר מטוהר, אבל הוא ממולכד". הם השאירו הרבה מלכודים. 15:30 כבר אין לחימה, כנראה אותה סיירת שטיהרה את הבסיס עזבה, אולי מגלן. למה אתם לא נכנסים? התשובה שהבסיס ממולכד בכל מיני רימונים ומטענים וסיפורים.

יהודית גריסרו:

ואתה שוב מציג את עצמך כאבא של חיילת?

העד:

כן, הפעם אני עומד שם, כבר יש פחות רעשים, כמו שראינו קודם באותו סרטון עם מסוק מלמעלה ויריות מסביב. אני עומד שם ב-15:30, רבע שעה-עשרים דקות עומד שם, רואה את הבסיס עולה באש. רואים כמו בסרטון, הבסיס עולה באש. אני מספר את כל זה כי שאלת מתי אתה מבין ומה אתה מבין. אתה לא רוצה להבין. אתה לא רוצה. אתה רוצה לחשוב שהיא במיגונית, הן סגורות. לא יכול לקרות דבר כזה, זה לא מתקבל על הדעת. דרך אגב, שכחתי לספר שבפעם הראשונה שהייתי שם ב-14:30 יצאו פתאום מתוך הבסיס חמש בנות, אותן אלה

שהתחבאו איפשהו או אלה שיצאו מהחלון מהחמ"ל, או אלה שהתחבאו בחדרים, ואני רואה אותן ואני רץ אליהן. קודם כל הכניסו אותן לתוך תעלת הניקוז שם, רצו לראות שהן בסדר. אני שואל אותן איפה נועה, איפה נועה? הן מסתכלות עליי בהלם, לא יודעות על מי אני מדבר. שאלתי אותן "אתן תצפיתניות?", היא אומרת לי "לא". וגם רצו לקחת ולפנות אותן משם. אני הצעתי לקחת אותן איתי באוטו.

יהודית גריסרו: כדי לתחקר.

לא, כדי להשאיר את החיילים להילחם שם. אני אפנה, יש לי אוטו סגור, אולי לא ממוגן אבל סגור. העדיפו לקחת אותן בהאמר פתוח, זה יותר בטיחותי. פינו אותן משם, ושוב הגעתי לשם בפעם השנייה, כבר לא הייתה לחימה בתוך המוצב. לא היה לי יותר מדי מה לעשות שם. לא רציתי להבין את מה שאת שואלת. לא רציתי לחשוב על האפשרות הזו. חזרתי הביתה. אני אגיד לכם שבאותו יום, ב-7.10, אני לא זוכר עכשיו, בין שלוש לארבע פעמים הייתי שם. נסעתי עם סיגל אשתי לסורוקה, כי התחילו בקבוצה לכתוב שבסורוקה יש הרבה פצועים ומזהים אותם, וצריך להביא תמונות לזיהוי. אז נסענו לסורוקה עם תמונות. כמובן, בלגן שלם בתוך סורוקה, שאי אפשר כלום למצוא, אי אפשר אף אחד למצוא. סיגל אשתי עובדת סוציאלית, ומיד הכירו אותה שם ושאלו אותה מה היא עושה פה בקבלה שם. היא אמרה שהיא מחפשת את הבת שלה, הכניסו אותה לחדר בתוך אולם כזה, מתוך האולם הכניסו אותנו לאיזה חדר, הצמידו לנו חייל מאית"ן, שהוא אומר לנו "אני באתי עכשיו מאוהל בערבה", תזכרו, חול המועד, אנשים בחופשות. הוא אומר "אני לא יודע כלום, אתם תספרו לי". התיישבנו שם מול אותו חייל, מילואימניק כמובן, ואנחנו מספרים לו. הוא לקח פרטים, שם, מספר אישי, תעודת זהות, תמונה, ואז סיגל אומרת לו "אבל יש לה חברה שם", אז הוא אומר "כן, מי

העד:

זו?" שחף ניסני. את יודעת פרטים? כן. דרך הוואטסאפ עם ההורים שלה, שם, תעודת זהות, טלפון, מספר אישי, תמונה, נותנים לו. טוב, תודה רבה. ככה שעתיים וחצי אנחנו יודעים בבית חולים סורוקה עם אותו קצין ומעבירים לו עשרים ומשהו בנות. שוב, לא הכרנו אותן, רק מקבוצת הוואטסאפ שנפתחה, ביקשנו פרטים למסור לאית"ן. חזרנו מסורוקה, נסעתי שוב, כבר היה חושך.

יהודית גריסרו: ושוב אתה מצליח לעבור?

העד: כבר אין יותר מדי קושי, הפעם בקלות. כבר אין לחימה ואין שום דבר, לא בדרך ולא בבסיס, לא כלום. אני לא נכנסתי לבסיס.

איל בן ראובן: כי לא רצית בשלב הזה להיכנס או שלא יכולת?

העד: יכול להיות שפחדתי ממה שאני עלול לראות. כשצילמתי את התמונות האלה, כבר כמה חודשים אחר כך שאלתי את עצמי למה בעצם צילמתי, למה הדחף לצלם. אני לא מאלה שמפרסמים, לא פרסמתי את זה בשום מקום. אתם פעם ראשונה רואים את זה. אני צילמתי כי רציתי להראות לנועה "תראי איפה את היית, תראי מה את חווית", כשתבוא הביתה בשבת אני אוכל להראות לה מבחוץ, דרך העיניים שלי, כשבאתי להציל אותה. אני לא זוכר אם נסעתי שלוש או ארבע פעמים לשם, אבל מגיע הלילה. אנחנו בקשר עם אותו קצין מאית"ן, מבקשים ממנו לדעת מה קורה. הוא אומר "יהיו אתכם בקשר". שבת, ראשון, שני, שלישי - יושבים בבית ולא מקבלים טלפון מאף אחד. אנחנו לא היחידים.

ורדה אלשיך: גם ההורים האחרים לא קיבלו?

העד: כן. היו-

יהודית גריסרו: אבל מישהו אמר משהו?

העד: לא לנו. אנחנו ארבעה ימים מטפסים על הקירות. ביום ראשון אחיין של סיגל, שהוא רס"ן בכיפת ברזל, נסע ללהב 433. נרשם שם, נתן את הפרטים של נועה. אבל אף אחד לא דיבר איתנו. ביום שלישי אני נסעתי שוב איתו ללהב 433 בשהם שם, באירפורט סיטי. נכנסתי לדבר עם הקצינה, לדעתי סא"ל ירבה שם. היא הסתכלה עליי, לא יודע ממה היא הבינה שאני מחפש את נועה. היא שאלה "אתם בקשר לנחל עוז?" בלי שנדבר בכלל. כשנכנסתי למשרדון הזה, היא ירבה בתוך משרד של מטר על מטר, עם שולחן, בקבוק מים ומחברת. זה נראה לי תמוה. אני לא רוצה להגיד במילים אחרות. שאלתי אותה, לא יכלו לתת לך מחשב? מה זה? דף ועט, ובקבוק מים על השולחן. היא אמרה לי "אתם באתם בקשר לנחל עוז?", ברגע שהיא אומרת את זה אני שואל איך היא יודעת. היא ביקשה שנצא מהמשרד לשתי דקות, עשתה כנראה טלפון להבין מה תמונת המצב, וקראה לנו לחזור ואמרה שהיא תבקש "לתת גז" בשורה על נחל עוז. לא ידעתי בכלל מה זה שורה. כאילו שיעבדו יותר מהר על הבנות של נחל עוז. כבר יום שלישי, אני מתחיל להבין שהיא לא תחזור. הבנו. אולי היא חטופה? אולי מרוב הברדק שיש-

יהודית גריסרו: וכל ארבעת הימים האלה יש איזה קשר עם הצבא?

העד: כלום, כלום.

יהודית גריסרו: בקבוצת הוואטאפ מה הם עשו? הם יצאו?

העד: הם לא עונים. סיגל, כמו שאמרתי לכם, עובדת סוציאלית. היא הקימה אחרי אסון הכרמל את מערך הנפגעים של שירות בתי הסוהר. בשירות בתי הסוהר לא היה מערך נפגעים עד אסון הכרמל. אחרי אסון הכרמל היה צריך להקים את מערך הנפגעים, והיא ידעה בדיוק מה צריך לקרות באותו רגע. שום דבר מתוך זה לא קרה.

- איל בן ראובן: מה קורה הלאה? מתי אתם יודעים?
- העד: אחרי שהייתי אצל אותה קצינה בלהב 433, היא אמרה שיתנו על זה דחיפות, הבנו. התחלנו לקבל בקבוצה הודעות ממשפחות שהודיעו להן ביום שלישי בערב. אתה מתחיל לראות בקבוצה "הגיעו אלינו", "הגיעו אלינו". הבנו שבשעות הקרובות זה יהיה. בארבע לפנות בוקר דפקו בדלת והודיעו.
- רפי בן שטרית: את הדפיקה של ארבע לפנות בבוקר, יום רביעי, אף אחד לא יכול לשכוח.
- יהודית גריסרו: סליחה שאני שואלת עוד פעם, במסגרת אותו תחקיר של אושרת הייתה התייחסות לכך? לפרק הזמן הזה שלקח?
- העד: לא שאני זוכר.
- יהודית גריסרו: ארז, אין מילים.
- איל בן ראובן: קשה מאוד מאוד. יש עוד נקודות שאתה רוצה לומר לנו שהן בעיניך חשובות?
- בסך הכול שמת פה דברים קשים וחשובים.
- ורדה אלשיך: כמה בוקסים בבטן נתת לנו. אבל לא כמו אלה שאתה קיבלת.
- יהודית גריסרו: בארבעת הימים האלה אתה עוד פעם נוסע לנחל עוז?
- העד: כן, אבל כבר לא היה מה לעשות שם.
- יהודית גריסרו: לא היה מה לעשות כי מה? זה היה סגור, לא היה אף אחד באזור?
- העד: לא נתנו כבר להתקרב. עד היום אני אפילו לא יודע מתי פינו אותן משם, מי היה הראשון שנכנס למיגונית וראה את מה שראה, באיזה מצב הן היו. אני לא יודע.
- אני לא מאלה שהלך לדבר עם כל חייל וחייל שהיה שם. אני מחכה שיבואו אליי ויספרו לי, שיפרסו את זה בפניי.
- ורדה אלשיך: ככה זה צריך להיות.

העד: אני מכיר הורים, אנחנו באותה קבוצה, יש הורים שהלכו וכל חייל שנכנס למיגונית או לחמ"ל דיברו איתו, הגיעו אליו. אני לא יודע אם אני רוצה לשמוע את זה מהאנשים האלה. מתי פינו את נועה מהמיגונית? ביום שני סיגל דיברה עם חברה שלה מאבו כביר, היא שאלה אותה "תגידי לי", אז היא אמרה שאפילו לא פינו אותן משם. היא ביררה בשורה, ואמרה שאפילו לא פינו את נחל עוז. ביום שני. זה מה שאני יודע להגיד לך היום. אם זה כן או לא, אולי מרוב הבלגן שהיה, והיה בלגן אנחנו יודעים, היא לא יודעת אותה חברה. אבל אנחנו לא יודעים מה כן.

ורדה אלשיך: זהו, מה לא זה באמת לא חשוב. מה כן היה שם זה חשוב, ואין מי שיגיד.

העד: תיתנו לי עשר שניות. אותו יוסי חכם, הרי החלפנו טלפונים בתוך התעלה שם. אני כותב לו ב-7.10 "הבטחת לי תשובה", והוא לא עונה. ב-13.10 "שלום יוסי, נפגשנו בתעלת הניקוז בשבת. את נועה שלי קברנו ברביעי. אני מקווה שאתה בסדר. שמור על עצמך". והוא עונה לי ב-27 בנובמבר "ארז היקר, בוקר טוב, אני כותב לך מחוף הים של עזה באמצע הפסקת אש. לא אשכח לעולם את המפגש שלנו בנחל עוז, ולא נצא מרצועת עזה עד שנבטיח ששום אבא לא יצטרך ללכת לחפש את הבת שלו בבסיס בשבת בבוקר. אנחנו מטווחים את הרעים, הדרך עוד ארוכה. אנחנו עושים את זה לאט ובטוח. אתה איש מדהים, למדתי ממך המון על גבורה ואחריות במפגש הקצר שלנו".

איל בן ראובן: פגשת אותו, אגב, את יוסי?

העד: ניסינו כמה פעמים. בחור צעיר, סרן, שהיה הרבה מאוד בעזה. אני אעשה את זה כשאני ארגיש שאני מסוגל. אבל זה מחזיר אותי, כמו שאמרת, לאותם רגעים, לתוך תעלת הניקוז, כשאנחנו עומדים שם ונזהרים מיריות, והמסוק מלמעלה משחרר איזה טיל. אולי אתה יודע איזה רעש זה עושה, להיות מתחת למסוק

שנותן טיל. זה מפחיד, אירוע מפחיד. יורה לכל הכיוונים. הרבה שואלים אותי מה גרם לי לקום ולרוץ לחפש, לדעתי זו תשובה כל כך טריוויאלית, שהלכתי לחפש את הבת שלי.

יהודית גריסרו: ארז, עוד מעט שנה. אתה מתאר את זה כאילו זה קרה אתמול בבוקר. איפה אתם עכשיו?

העד: סיגל עזבה את העבודה, התפטרה מהעבודה. אני עובד. סיגל ממעטת לצאת מהבית. נועה הייתה, איך סיגל אומרת, "בנינו עליה". יש לנו עוד שני בנים. אתה מכיר את ניסים פרץ?

איל בן ראובן: בטח.

העד: הוא הבוס שלי. אני עובד בנתיבי ישראל. הוא מספר שכשהוא שוכב על הספה בבית, הבן עובר, ועוד בן עובר, וכשעוברת הבת היא מרימה לו את הראש ושמה כרית. אז נועה הייתה מצטיינת בהכול, ילדה אמיצה, ילדה דעתנית, כמו שסיפרו לכם פה היא הייתה הדוברת שלנו, ואנחנו לא יודעים מה יהיה. לא יודעים. אנחנו עוד קלועים ב-7.10, עם כל החטופים, כל המלחמה שמתמשכת. אנחנו דבוקים למסכים מהבוקר עד הערב. אני עושה catch up על החדשות. אם ראיתי היום ערוץ 2, אני רואה בלילה ערוץ 11 בשביל לא לפספס משהו. ככה נראים החיים שלנו. הקמתי, אתה רפי בטח יודע, איזה אנדרטה שם ליד נחל עוז, איזו תצפית גבוהה שרואים משם את הבסיס, רואים משם את עזה, רואים אפילו עד הים. מקום גבוה ששולט על המקום, וממנו בעצם רואים את מה שהבנות שלנו ראו כל השירות שלהן. הן ראו את כל הגזרה, ומהמקום הזה רואים. עשינו את זה בעשר האצבעות שלנו, אני ועוד כמה הורים. הבאנו לשם אבנים ועצים. אף אחד לא עוזר לנו. משרד הביטחון לא מקים אנדרטאות, יש לו תשובה לכל דבר. קק"ל לא

נותנים שטח. כל הזמן יש תשובות. אנחנו מרגישים שאנחנו ממשיכים להילחם במדינה, באנשים שנמצאים עדיין ב-6.10. אני קורא להם ככה, אנשי ה-6.10, אנשים לא עושים את הסוויץ' בראש. עצוב. עצוב לראות שחלק מהמדינה התקדמה, המשיכה, גם חברים שלנו. אני מודה, גם חברים שלנו. הם צריכים להמשיך את החיים. הם נוסעים, חוזרים, חו"ל. אנחנו לא מסוגלים. אני לא קונה בשר. נועה אהבה סטייקים. המנגל אצלנו בבית עבד כל יום. אני לא קונה בשר.

איל בן ראובן: ארז, אין מילים. תודה.

ורדה אלשיך: אין מילים, וקשה לומר מילים.

העד: אני מודה לכם. באמת תודה, ובהצלחה.

העד: תודה לך. תשמרו אחד על השני.

העד יוצא מן האולם.

נכנסת העדה גב' מרגרט וינשטיין, שירתה כתצפיתנית במוצב נחל עוז.

ורדה אלשיך: שלום מרגרט. אנחנו מאוד מודים לך שהסכמת לבוא ולספר לנו. אנחנו בטח נפריע

לך בדרך עם כל מיני שאלות שאנחנו נרצה להבהיר ולהבין יותר טוב, כי מה

שעבר על הבנות את תוכלי להסביר יותר טוב מכל אחד אחר. תודה. את רוצה

להתחיל? תספרי איך הגעת לתפקיד, מה חשבת, מה ציפית, ומה קרה בפועל.

העדה: אני קיבלתי שיבוץ לתצפיתנית, לא ביקשתי את זה. פשוט קיבלתי את השיבוץ.

הייתי בסדר לגמרי עם השיבוץ, זה כן היה קצת שוק, כי לא ציפיתי לתפקיד מהסוג

הזה, אבל קיבלתי אותו בסדר, אמרתי מה שיהיה יהיה, נגיע ונראה, ואז נחליט

מה אני באמת חושבת.

יהודית גריסרו: את יכולה לספר קצת על השירות שלך עד השבועיים לפני ה-7.10?

העדה: השירות עצמו לא קל. לא חשבתי שיהיה לך שירות עד כדי כך מאתגר מכל הבחינות, אבל היה בזה גם משהו, לא יודעת להסביר את זה, אבל היה בזה משהו מאוד מספק, כי השנתיים שלך לא לשווא. יוצא לך הרבה מזה, כי נכנסתי לתוך סיטואציות, גם פרטיות, גם מבצעיות, שלא הייתי נתקלת בהן באף מקום אחר. גם כשהיו רגעים קשים הסתכלתי על זה יותר כחוויה וכמכשול, משהו שאני יכולה רק ללמוד ממנו. בעיקר ככה הסתכלתי על דברים.

יהודית גריסרו: את יכולה לזקק איזה רגע אחד?

העדה: קשה להגיד רגע אחד, כי כל סגירה אנחנו נתקלות בסיטואציות שקשה להתמודד איתן. כל פעם התמודדות חדשה. אבל זה באמת מכל הבחינות. היה שבוע שהיו הרבה מאוד אירועים דרמטיים, זה גם התמודדות עם חוסר בשעות שינה, ועם הלחץ שאת יודעת שהולך להיות משהו, וגם הלחץ הנפשי של עוד סגירה ועוד סגירה, וזה יותר קשה ויותר שוחק.

יהודית גריסרו: סגירה זה 13 יום בבסיס?

העדה: זה פחות, תלוי כמה זמן את בתפקיד. מתחילים ב-11 יום וזה יורד ל-9 ימים.

איל בן ראובן: אני מבין שאת עוזבת שבועיים לפני ה-7.10 את הבסיס?

העדה: כן, עברתי לבסיס אחר, אורים, גדוד 414.

איל בן ראובן: כמה זמן היית בנחל עוז?

העדה: שנה וחצי בערך, קצת יותר.

יהודית גריסרו: לאיזה תפקיד עברת באורים?

העדה: סמב"צית הגנת מחנה, פשוט לשבת ולענות לקשר.

יהודית גריסרו: וב-7.10 היית באורים?

העדה: סגרת באורים, כן.

יהודית גריסרו: סגרת שבת ב-7.10?

העדה: כן.

איל בן ראובן:

היות והיית שנה וחצי קודם בתפקיד, תני לנו כמה מילים לגבי המוכנות שלכן, של הבנות, של התצפיתניות, בתוך כל המערכת של הבסיס הזה בנחל עוז, שהוא בסיס שלא הייתן שם לבד. שתי שאלות בעצם - אחת, האם ההכשרה שעשו לך לפני השנה וחצי, הרגשת שהכינו אותך לתפקיד של תצפיתנית? ושתיים, האם הרגשת שאת גם תצפיתנית וגם לוחמת בעצם, כי היית מאוד קרוב לקו וגם הפעלת לוחמים? זאת אומרת, האם הוכשרת כמו שצריך, זה דבר אחד, ועוד שאלה לגבי הכוננות בכלל בבסיס בנחל עוז. האם עשו לכן תרגולים? האם חשבתן על תרחיש כזה שיתקפו את נחל עוז ותצטרכו להגן על עצמכן בצורה כזו או אחרת, או מי יגן עליכן? האם היה תרגול כזה? האם עסקתן בזה עוד לפני ה-7.10?

העדה: בעיקרון, יש לנו הכשרה בסיירים, שזו פשוט הכשרה לפני שמגיעים למוצבים. שם ההכשרה היא לא באמת מכינה, היא כאילו מכינה, אבל לא באמת מתמודדים עם דברים, ולא מלמדים את מה שקורה באמת, כי כל חמ"ל מאוד אחר, וההכשרה כללית וברוב הפעמים לא תואמת לחמ"לים שבאים אליהם. ההכשרה האמיתית כשמגיעים למוצב עצמו ומקבלים חפיפה מהתצפיתניות במוצב עצמו, ושם לומדים בפועל את מה שעושים, איך להתמודד עם כל דבר שקורה, שם לומדים באמת את הגזרה והכול הכול הכול. זו גם הכשרה של כמה חודשים. האם הרגשתי שאני לוחמת? לא. אני הרגשתי תצפיתנית, לא הרגשתי שאני על הגבול וזה. אלה דברים שמגיעים יותר מאוחר בתפקיד, כשקצת יותר נופל האסימון מה זה אומר האחריות הזאת. לא יודעת, זה כאילו משהו שקצת קשה לעכל בהתחלה, כי כן

האחריות שלי מאוד גדולה, ורק כשאת יושבת ובאמת מרגישה את התפקיד אז את מתחילה להבין.

איל בן ראובן: לגבי המוכנות של הבסיס.

העדה: לגבי המוכנות, עשינו כל הזמן תרגילים, גם הלוחמים וגם אנחנו כל כמה זמן, לכל מיני סוגים של אירועים, גם פשיטה בין היתר. אבל זה תמיד היה הכנות למה

אנחנו עושות בתפקיד שלנו כשקורה משהו, לא איך אנחנו מגינות על עצמו. זה תמיד היה מה קורה כשפושטים לקיבוץ, מה אנחנו מכריזות, מה זה אומר פשיטה, איך זה בא לידי ביטוי, דברים כאלה. ותמיד גם התרגילים שעשינו נגמרו ב"אוקיי", זהו, הלוחמים הרגו את כל המחבלים, ניצחנו". לא הייתה סיטואציה קיצונית שנכנסים גם למוצב, פושטים גם על החמ"ל. לא היו לנו סיטואציות כאלה.

רפי בן שטרית: אם להיות ספציפיים, לא תרגלתן ולא אימנו אתכן על תרגיל של חדירה או פשיטה לתוך הבסיס, איך את מגנה על עצמך במצב כזה.

העדה: לא, לא דיברו איתנו על זה אף פעם. זהו, זה לא עלה על הדעת, אבל גם הפעמים הבודדות שכאילו הסתכלנו על זה כפנטזיה מאוד רחוקה, ידענו שדבר כזה יכול לקרות בתיאוריה, אבל גם כשחשבנו על זה גם אם אולי מה אנחנו עושות, אף אחד לא נתן לנו תשובות. שאלנו את זה במשמרות שלנו כי עלתה השאלה הזאת, ולאף אחד לא היה תשובה. לא לנו ולא למפקדים שהיו איתנו.

רפי בן שטרית: דיברתן עם המפקדות על זה שאין לכן נשק, ואתן כל כך קרובות לגדר?

העדה: לא דיברנו על נשק אף פעם, לא הרגשנו שאנחנו צריכות אותו. הסתובבנו שם בכזה ביטחון. אנחנו לא פעם כשהבסיסים היו בפנים, אנחנו לא באמת צריכות את זה. אלה דברים שלא חושבים עליהם. כשאת שם כל כך הרבה, כל יום, את כבר

מפתחת איזשהו ביטחון בשביל להרגיש טוב עם הסיטואציה שבה את נמצאת

ולהרגיש בנוח, אז דברים כאלה אפילו לא עולים. לא דיברנו על זה בכלל.

האם את חשה לפני ה-7.10 באיזשהו מעלה של מתח של דברים שאת רואה איל בן ראובן:

בעיניים, גם מהתפקיד שלך בנחל עוז וגם באורים? האם מדברים אתכן שמהו

קורה? זה לא הדבר הרגיל, גם ממה שאתן רואות. ועוד שאלה, מבחינת מה את

יודעת לגבי המידע, כשאת רואה משהו, כשאת רואה את אותן הפגנות וכל

הדברים האלה, מה את יודעת שקורה עם המידע שאת מוסרת אותו או כותבת על

המשואה?

ברור שהרגשנו שמהו קורה, זה היה באוויר. זה דובר רק במעגל של החמ"ל העדה:

שלנו, אנחנו והמפקדות. אבל זה היה חד משמעי, מאוד ברור שיקרה משהו.

המתח חד משמעית עלה. בכל זאת אירוע כל יום, מאירוע אחד בחודש. זה מאוד

משמעותי.

כשאת אומרת אירוע, מה ראיתן? על מה דיווחתן? ורדה אלשיך:

בחודשים האחרונים זה היה הרבה, באמת כל סוג של אירוע, אם זה ירי לכיוון העדה:

הכוחות, חדירה של הגדר לשטח שלנו, גם חדירה מלאה לשטח שלנו, לא רק

בתוך הספארי, היו לנו הפגנות, היו לנו אימונים, סיורים, היה לנו מטענים, היה לנו

באמת כל דבר שהתכוננו אליו די קרה בחודשים האחרונים.

ואתן העברתן את זה. ורדה אלשיך:

ברור, העברנו כל דבר, גם המפקדות העבירו, כל אחת בתפקיד שלה. העדה:

מה ראית? בואי תספרי קצת. רפי בן שטרית:

הפס"דים, כמויות של מאות אנשים שמגיעים בכל רחבי הגזרה, בכל פסקל היה העדה:

משהו כזה.

רפי בן שטרית: אזרחים?

העדה: מגיעים אזרחים, מפגינים, מגיעים עם דגלים ומנסים להרוס את הגדר, נכנסים לתוך הספארי ולקחו שלטים מעמדות צלפים. לקחו כל מיני דברים, וגם פוצצו מטענים ב-50 מטר, ב-100 מטר, לפעמים קצת יותר. היה ברור שזה יותר כוונה של לבחון אותנו מאשר באמת לעשות נזק, לבחון כמה זמן לוקח למטען להתפוצץ, ואיך אנחנו מגיבים לזה.

איל בן ראובן: גם אז חשבת כך?

העדה: כן, זה היה לנו די ברור שזו הכוונה שלהם, לבחון אותנו.

רפי בן שטרית: והמידע הזה עובר לאותה קצינה שנמצאת בחמ"ל?

העדה: אנחנו מעבירים את זה הלאה, הקצינה נמצאת בחמ"ל ומעבירה את זה הלאה, כל אחד לכיוונים שלו, וזהו. אנחנו רק מדווחים, אין לנו יותר מה לעשות עם זה. אנחנו מודיעים לכוח בשטח, הכוח בשטח פועל, וכאן התפקיד שלנו נגמר. אנחנו מעבירים את זה הלאה, אנחנו לא יודעים לאן זה עובר ומה עושים עם המידע הזה. אנחנו מעבירים את זה הלאה, והתפקיד של כל מי שלמעלה זה לפרשן את הדבר הזה ולהסיק את המסקנות שלו. אם הם הסיקו אני לא יודעת.

רפי בן שטרית: במבט לאחור, היו איזשהן תקלות טכניות במערכת?

העדה: היו הרבה תקלות. כל הזמן נתקלנו בתקלות, היו תקלות שגם לקח הרבה מאוד זמן לתקן. למשל מצלמות שנפלו, מצלמות שכבר עבדו פחות טוב אז ראינו הרבה פחות טוב. היו את הבלונים שכל החודשים האחרונים לא היו בלונים, היה בלון אחד באוויר.

רפי בן שטרית: איפה הוא היה?

העדה: לדעתי זה היה בלון ארז, אני לא בטוחה. גם הוא לא תמיד היה באוויר. בחודשים

האחרונים לא השתמשנו בהם בכלל, הם לא היו פקטור כל כך מבחינתנו.

ורדה אלשיך: ולא שאלתן למה אין?

העדה: אנחנו ידענו מה קרה. לדעתי פשוט הם שוחררו לבד, משהו שם קרה, ולא הביאו

מצלמות חדשות. אני לא בדיוק יודעת למה, התשובה שאני קיבלתיש אין מספיק

תקציב למצלמות חדשות או משהו כזה.

רפי בן שטרית: עד כמה זה קריטי שהבלונים יתפקדו?

העדה: הבלונים נותנים עוד זווית. כל זווית היא חשובה. יש לי הרבה מגבלות בשטח שלי,

כי המצלמה שלי נמצאת במקום מסוים ויש דברים שמסתירים, יש שטחים מתיים

מבחינתי, אז כל זווית אחרת חשובה בתוספת, כי יכול להיות שבן אדם נכנס

עכשיו לאיזשהו שיח שאני לא רואה דרכו, אין מה לעשות, אבל הבלון רואה

מלמעלה ואני רואה אותו עומד מאחורי השיח. ברור שזה קריטי.

רפי בן שטרית: את עבדת מול בלונאים בתפקיד?

העדה: בלונאי זה תפקיד אחר. אלה תצפיתניות שיושבות ברעים שיש להן עמדות והן

מסתכלות על המצלמות של הבלון. דיברנו איתן כל הזמן, התקשרנו אליהן

כשרצינו לראות דברים ספציפיים, הן התקשרו אלינו כשרצו לדעת משהו על

הזוויות שאנחנו ראינו.

איל בן ראובן: היו ביקורים של המ"פ או של המג"ד שהיו שואלים אתכן מה המצב, והייתן

מדברות איתן על נושא כשירות אמצעים כמו שרפי שאל, על התרחשות בגזרה

שאתן רואות ואתן חושבות? היה איזה שיח מעל המפקדות שנמצאות אתכן

בחמ"ל? מ-414, מהיחידה שלכן, או מיחידות אחרות? היה לכן איזה נוהל או

שיחות כאלה שהרגשתן שאתן מדברות עם מפקדים שיש להם מה לעשות עם

הדברים האלה?

המ"פ הגיע בתדירות קצת יותר גבוהה, זה משתנה, נורא תלוי מה מצב החמ"ל

העדה:

באותו זמן, אבל פעם בשתי סגירות או שלוש.

מה זה סגירה?

איל בן ראובן:

זה כאילו שבועיים. זה היה פעם בחודש, פעם בחודש וקצת. בחודשים האחרונים

העדה:

היא הגיעה בתדירות יותר גבוהה, פעם בסגירה, כמה פעמים בסגירה. אז כן,

המג"ד מגיע בתדירות הרבה יותר נמוכה, וגם באירועים מאוד ספציפיים. נגיד יש

לנו תרגילים גדודיים או אוגדתיים אז הם מגיעים להיות איתנו. המג"ד הגיע לא

הרבה פעמים בכלל, וגם כשהם מגיעים זה לא בשביל לעמוד מולנו ולדבר איתנו.

הם מגיעים ויושבים עם המפקדות, לא איתנו. אומרים לנו שלום וזהו. אם יש

תרגיל וביצענו אותו עכשיו, אז היא עומדת לידי ומסתכלת איך אני מתפעלת את

האירוע. אין באמת שיח, אני לא אומרת לה מה אני חושבת ומה קורה בגזרה.

והם לא באים לראות מה אתן עושות, איך אתן עושות, סתם לזרוק מילה?

ורדה אלשיך:

כשהם מגיעים, אז כן, זה יותר בשביל זה. זה לבחון איך אני מתפעלת ולהעיר

העדה:

הערות. זה לא לשבת ולדבר איתי.

הבנתי. לא לדבר איתך או לשאול אותך, רק להסתכל.

ורדה אלשיך:

כן.

העדה:

הבנתי.

ורדה אלשיך:

בעצם את אומרת שאין לך, חוץ מהמפקדת מעלייך, כתובת שאת מרגישה שהיא

איל בן ראובן:

כתובת שאת יכולה לפנות אליה כאשר יש בעיות, או בעיית כשירות או בעיית אוכל

או בעיית בגדים או ציוד או ת"ש או כל דבר אחר. מי הרגשת את שהיא המפקדת?

העדה: המפקדת היחידה שיכולתי לפנות אליה מבחינת דברים כמו אוכל וזה היא הסמלת שלי, דברים אחרים זה הקצינה שלי, וזהו. ברגע שקורה משהו אנחנו פונים אליהן, הן מעבירות את זה הלאה למי שצריך שיטפל בזה, וזהו. הרבה פעמים גם לא קיבלנו איזושהי תשובה בחזרה על הדברים שאנחנו אמרנו. קיבלנו תגובות לא חיוביות, לא בדקנו וזה התוצאות, או בדקנו הנה קחו מה שאתן צריכות. גם כשאני פונה למפקדת ולקצינה שלי, הן לא יכולות לטפל בזה, רק להעביר את זה הלאה. אני לא יודעת אם העבירו את זה הלאה, אני רק מרגישה את התוצאה, והתוצאה הרבה פעמים הייתה שלא קיבלנו מענה על מה שהיינו צריכות. זו הייתה התחושה הכללית.

רפי בן שטרית: כשדיברת על תקלות במצלמות, מה פרק הזמן עד התיקון, אם בכלל?
העדה: זה נורא תלוי בתקלה עצמה ומה מצב הגדוד. אני לא יודעת במה זה תלוי. זה היה יכול להיפתר תוך שבוע או תוך חודש. זה נורא תלוי. היה תקופה שמצלמות נפלו בתדירות מאוד גבוהה, ולקח זמן לטפל בהכול.

רפי בן שטרית: חיבלו בהן?
העדה: לא. כשאני אומרת מצלמות שנפלו זה כל המצלמות הצדדיות, לא המצלמה הראשית, אלא אלה שעוזרות לראות בשטחים מתים של המצלמות. אז הן נפלו ולא היה אותן הרבה זמן, איזה חצי שנה, משהו כזה, עד שהביאו חדשות והעלו אותן, הביאו עמודים וזה. המצלמות שלנו, כשהיו לנו מצלמות, הן הרי מתקלקלות עם הזמן, אנחנו רואים פחות טוב, אני רואה פחות מדויק, יש רגעים שאני בקושי

רואה, ורואה כתמים ולא אנשים. אלה גם דברים, בחודשים האחרונים כשהיו יותר תקלות, לקח זמן עד שהביאו מצלמה חדשה, איזה חודש.

יהודית גריסרו: אם הייתי שואלת אותך עכשיו, אחרי שראית מה קרה ב-7.10 ושמעת כל כך הרבה עדויות, באיזו חוכמה של בדיעבד, מהם הדברים שהיית צריכה לצעוק אותם?

העדה: אני חושבת שאנחנו צעקנו. אני באמת לא מרגישה שלא עשינו משהו, אני לא מרגישה שהיינו צריכות לעשות משהו אחרת. אני באמת מרגישה שעשינו הכי טוב שאנחנו יכולות. צעקנו את מה שהיה לנו לצעוק. מה עוד אני יכולה לעשות? לאיפה אני יכולה לצעוק? צעקתי איך שאני יכולה, איפה שאני יכולה ומתי שאני יכולה. לא הייתה לי אופציה אחרת. לא יכולתי ללכת למג"ד ולדפוק לה בדלת. אני עשיתי מה שיכולתי, בכל רגע שהיה לי מה להגיד מבחינה מבצעית ולא מבצעית אמרתי. אין לי יותר מה לעשות.

ורדה אלשיך: מה שאת אומרת בעצם זה שאת יכולה להגיע עד היררכיה מסוימת, ושם זה נעצר.

העדה: כן, לי אין גישה לקצינים גבוהים.

ורדה אלשיך: הכי גבוה שאת יכולה להגיע זה לקצינה שלך.

העדה: בעיקרון כן.

יהודית גריסרו: וכשהערתן את כל ההערות הסבירו לכן את התמונה המבצעית?

העדה: לא, אף פעם לא. כל מה שקיבלנו זה מידע מינימלי ושטחי, וזה היה נטו מהקצינה שלנו. תמונה מלאה של מה הולך לקרות, חוץ מכמה פעמים שאמרו לנו "אנחנו מתכוננים למשהו, יכול להיות שיהיה סבב בזמן הקרוב, בחגים, תתכוננו". זה מה

שקיבלנו. לא קיבלנו איך זה בא לידי ביטוי. זה רק דברים שהסקנו לבד כי ראינו מה קורה בשטח.

איל בן ראובן: כשהיית באורים כבר הייתה התכונות? נתנו לכן איזושהי התרעה?

העדה: לא, באורים לא. יש לי שם פחות.

רפי בן שטרית: זו מפקדת הגדוד, לא האוגדה.

העדה: תמיד היו תקופות, נגיד כשהם ראו שהגזרה מתחממת אז יכול להיות סבב בזמן הקרוב, זה היה העניין.

ורדה אלשיך: מה זה מתחממת? מה יכול להיות יותר חם מזה שאת מודיעה שאת רואה תנועה יותר צפופה?

העדה: אני מדברת לפני החודשים האלה, זה היה הדבר. בחודשים האחרונים זה פשוט היה כל כך ברור שאפילו לא דיברנו על זה, כולם ידעו שמשוה הולך לקרות. לא דיברנו באיזה סדר גודל זה הולך להיות, זה היה דיבור קצת אחר.

רפי בן שטרית: את מתארת כוננות חגים שגרתית כזאת, כל פעם לפני חגים תגבירו את הערנות, תשימו לב.

העדה: זה בדיוק.

רפי בן שטרית: לא משוה מיוחד.

העדה: לא, לא משוה ספציפי, לא הכוינו אותי שבוודאות יהיה משוה.

איל בן ראובן: מה קורה באורים ב-7.10?

העדה: הייתי באמצע משמרת. כשהתחילו האזעקות הלכתי למיגונית.

איל בן ראובן: משמרת באורים מה זה אומר?

העדה: עשיתי 12-12. אני פשוט יושבת בחמ"ל כזה קטן, יש לי קשר. יש לי מצלמות על

הבסיס עצמו, אבל לא כמו של תצפיתנית. אני מאבטחת כזה.

- רפי בן שטרית: זה חמ"ל של הגדוד, של האוגדה?
- העדה: זה חמ"ל של הגדוד, התפקיד שלו לשמור רק על הבסיס, על הגדוד. זה חמ"ל של ראיית מחנה, לא משהו מבצעי.
- ורדה אלשיך: יש סביבכם באורים קרוב אליכם או רחוק מכם עוד יחידות?
- העדה: היה את הלוחמים של גדוד 414 עצמו. זה בסיס פחות מבצעי מנחל עוז או משהו כזה. זה גדוד, שמפעיל את כל שאר המוצבים. זה התפקיד שלו. אז יש שם תפקידים שפחות מבצעיים.
- רפי בן שטרית: סליחה שאני ככה מקשה, כשאת אומרת "כולם ידעו שמהו הולך לקרות", למה את מתכוונת בעצם? משהו באווירה? כן היה משהו ספציפי, לא?
- העדה: היה די ברור לכולם שמהו הולך לקרות, אני לא יודעת להסביר את זה. אנחנו רואים מה קורה בשטח, אנחנו יודעים מה הדברים האלה אומרים, אנחנו מספיק זמן בתפקיד ומספיק חכמות בשביל להבין דברים כאלה לבד. מבינים שזה לא מצב רגיל או שגרתי, אין סיבה שהם סתם יעשו את מה שהם עושים בכזאת תדירות. ברור שמהו הולך לקרות. האם מישהו אמר פשיטה? לא, אמרנו סבב, אמרנו הסלמה. תמיד המילה "פשיטה" הייתה באוויר מהמג"דית שלנו, אבל זה תמיד היה.
- רפי בן שטרית: גם אתן השתמשתן בשפה של הסבב, שזה חלק מתרבות ואווירה כללית. סבב, הסלמה, הפס"דים.
- איל בן ראובן: התחלת שהיית במשמרת, ו?
- העדה: היו את האזעקות, יצאתי למיגונית שקרובה לחמ"ל שלי. אני ממש מול המשרדים של המג"ד, אז הסמג"ד יצאה, היא זו שסגרה באותה שבת. וזהו, בעיקרון. פשוט עמדתי שם, לא ידעתי מה קורה, כי זה כן היה מוזר. כאילו, זה מוזר, גם מהר

מאוד שראיתי שזה לכל הארץ ולא רק אלינו. כבר הבנתי שזה משהו מאוד חריג. אחרי זה ישר פתחתי את הטלפון וכתבתי לבנות בבסיס נחל עוז כדי לראות מה קורה איתן שם. ובאותו זמן שמעתי, בגלל שהסמג"דית עמדה לידי, היה לה טלפון אדום, היא קיבלה את כל הדיווחים מכל החמ"לים, כולם התקשרו אליה. בגלל שעמדתי לידה שמעתי את כל זה, הבנתי את התמונה בערך, הבנתי שמדובר בפשיטה, וזהו. בעיקר פשוט התכתבתי וניסיתי להשיג כמה שיותר בנות מנחל עוז, כמה שאני יכולה, להבין מה התמונה שם. עד שנותק איתן הקשר, ונשארתי שם עד שאמרו לנו שאפשר לצאת.

רפי בן שטרית: הסמג"דית ביום שישי בערב הייתה בנחל עוז.

העדה: כן, היא סגרה שבת. המג"דית הייתה בבית.

רפי בן שטרית: את אומרת שהאזנת לשיחות שלה בבוקר בחמ"ל איפה שהיית, בסמב"ציה. מה את זוכרת מהשיחות? ממי היא מקבלת שיחות בעצם?

העדה: היא מקבלת שיחות מכל המפקדות והקצינות מכל המוצבים. לא היה לה שנייה של נחת, כל שנייה עדכון ממקום אחר על מה שקורה.

רפי בן שטרית: מפקדות של התצפיתניות?

העדה: כן, הן מתקשרות מהחמ"לים שלהן לעדכן אותה, כל אירוע שזה קורה הן אוטומטית מתקשרות.

רפי בן שטרית: בלונאים מתקשרים אליה?

העדה: לא, התפקיד שלהם אחר, הם שומרים על הבלון. הם דואגים לתפקוד שלו.

רפי בן שטרית: הם מתקשרים אליה?

העדה: בלונאים לא. הם נמצאים במקום אחר, לא בתוך חמ"ל. הם נמצאים ליד המוצב,

עומדים ליד הבלון ושומרים עליו, בודקים שהוא בכשירות כל הזמן.

- איל בן ראובן: הסמג"דית איתך בחמ"ל או במיגונית.
- העדה: במיגונית.
- איל בן ראובן: היא כל הזמן איתך? יש מצב שבו המג"ד מגיע? הסמג"דית יוצאת לשטח?
- העדה: המג"ד לא הגיע באותה שבת, רק הסמג"דית הייתה שם.
- איל בן ראובן: העסק התחיל בשש, המג"ד לא הגיע לשטח?
- העדה: לא, יכול להיות שהוא הגיע נורא מאוחר. בכל השעות הראשונות הוא לא היה. אני חושבת שכולם הוקפצו אחרי שכבר הכול נגמר.
- איל בן ראובן: כלומר רק הסמג"דית מנהלת את הדברים.
- העדה: כן.
- איל בן ראובן: את יכולה לנסות לתאר מהזווית שלך מה היא עושה? מה התפקיד שלה? מה את מבינה שהיא עושה?
- העדה: בשלב הראשוני שתינו נשארנו במיגונית. בהתחלה זה היה רק אני והיא. וזהו, מאוחר יותר- בהתחלה נורא הקשבת, בשלב מסוים קצת הראש שלי הלך למקומות אחרים, אחרי השיחות עם הבנות מנחל עוז. בשלב מסוים מגיע גם אחד המ"פ של הגדוד, וקשר"ק של 414. הם בשלב מסוים, אחרי שדברים קצת נרגעים, אני לא באמת יודעת מה היה המצב מסביב, הם שלחו צוות לפיקוד העורף שלשם כן נכנסו מחבלים, ואז הם עצמם יצאו, אני לא יודעת לאיפה. אין לי מושג כבר בשלב הזה. אבל אחרי כמה שעות, שעתיים-שלוש, שלוש או משהו כזה, כולם יצאו מהמיגונית והלכו. באותו זמן הגיעו אנשים מבחוץ והתחילו לפתוח חמ"לים חדשים, הכול היה בבלגן. הגיעו להתחיל לארגן את הבסיס, היה שם בלגן כזה, מלא דברים קרו בו זמנית. לא באמת הבנתי מה הם עושים, מי הם, מאיפה הם הגיעו ומתי. לא היה לי מושג.

איל בן ראובן:

לא הייתה לחימה בבסיס שלכם.

העדה:

בבסיס שלנו לא, הם הגיעו רק לפיקוד העורף. הוציאו לוחמים שלנו מהגדוד לפיקוד העורף להגן על הבסיס. לקח להם זמן עד שהם יצאו, זה היה רק אחרי כמה שעות.

רפי בן שטרית:

מה זה לוחמים שלנו? איזה לוחמים יש ב-414 חוץ מתצפיתניות?

העדה:

יש פשוט לוחמים של הגדוד, שהם לא גדודים שנכנסים. זה לא גולני, גבעתי. הם שומרים פשוט על הגדר, על הבסיס.

איל בן ראובן:

הם יצאו לטובת פיקוד העורף שנמצא על ידכם.

העדה:

כן, כי התפקיד שלהם בעיקרון- על המוצבים מי ששומר זה הגדודים שמתיישבים שם, זה כל גולני, גבעתי. הם אלה שאמורים לשמור על המוצבים. על הגדוד ועל רעים שומרים לוחמים שלנו. ככה זה מחולק. אז הלוחמים היו צריכים לשמור על שלושת הבסיסים של אורים, זה התפקיד שלהם. מה שקרה במוצבים זה שהלוחמים במוצבים היו צריכים להגן על הבסיסים. הם לא שלחו אותם למוצבים, זה לא התפקיד שלהם. הם לא אמורים להיות שם.

רפי בן שטרית:

לפניך הייתה תצפיתנית שסיפרה על זה שראתה טנדרים של חמאס על הגדר עם מחבלים חמושים עליהם.

העדה:

זה לא בדיוק היה על הגדר, זה ציר שנמצא בערך 350 מ' מהגדר.

רפי בן שטרית:

גם ראית את זה?

העדה:

היו כמה שבועות אלה, שעשו סיורים כאלה אפילו כמה פעמים שבוע, של 7-10 טנדרים, כמות גדולה עם המון המון אנשים עליה, וממש עברו בכל הגזרה. וגם אנחנו דיברנו שזה לא היה רק אצלנו, זה הגיע מכרם שלום עד יפתח, ממש כל הגזרה.

- יהודית גריסרו: מה אמרו לכן על זה?
- העדה: לנו לא אמרו שום דבר. אנחנו יודעים מה זה אומר סיור בגזרה, אנחנו יודעים מה זה אומר.
- איל בן ראובן: מתי התחילה התנועה הזאת של הטנדרים?
- העדה: הכמות הספציפית הזאת הייתה חודשיים לפני אולי. זה התחיל כזה בקצת, ואז התדירות עלתה, אז קשה לי להגיד זמן. אבל זה היה כמה וכמה פעמים.
- יהודית גריסרו: דיברו אתכן על אופציה של פלישה של מחבלים?
- העדה: לא. כאילו, לבסיס שלנו? לא.
- יהודית גריסרו: בכלל, פלישה מהגדרות.
- העדה: כן, זה משהו שאנחנו מתכוננים אליו מהרגע שתצפיתנית מתגייסת. מחדירים לנו את זה לראש מההתחלה. אבל גם כשעשינו תרגילים בבסיס, זה אף פעם לא היה בסדר גודל כזה. אף פעם זה לא היה יפלוש אלינו. גם אם מגיעים אלינו למוצב, אז הלוחמים יודעים מה לעשות, והם הורגים אותם בכניסה וזהו. אפילו לא חודרים אלינו לחמ"ל. זה היה מצב אידיאלי בתוך פלישה, לא המצב הכי גרוע. לא הייתה סיטואציה שנכנסים אלינו לחמ"ל.
- איל בן ראובן: תודה, מרגרט.
- יהודית גריסרו: תודה שבאת.
- ורדה אלשיך: תודה רבה.
- העד: תודה.
- העדה יוצאת מן האולם.**

נכנסת העדה גב' רוני ליפשיץ, שירתה כתצפיתנית במוצב נחל עוז.

- ורדה אלשיך: שלום לך רוני.
- העדה: שלום.
- ורדה אלשיך: אנחנו מבינים ששירתת בבסיס בנחל עוז, ולפני ה-7.10 יצאת לקורס.
- העדה: נכון.
- ורדה אלשיך: אנחנו רוצים לשמוע כמה זמן היית בנחל עוז, מה היה, מה את חושבת. בואי נתחיל כאילו מהסוף, וזה יכוון אותך אולי - מה את חושבת, אם היית היום יושבת וצריכה לייעץ מה לעשות, איך למנוע עוד הפעם כזה אסון כמו שקרה לנו.
- העדה: מה אני חושבת שצריך לעשות? שכל אחד יעשה את התפקיד שלו. לקחת אחריות, יצאת לתפקיד מסוים יש לך אחריות - תיקח אותה. תעשה משהו עם האחריות הזאת. אל תהיה רק עם הטייטל של התפקיד.
- איל בן ראובן: כמה זמן היית בנחל עוז?
- העדה: מ-4.4.2022 עד תחילת ספטמבר '23. יותר משנה.
- איל בן ראובן: מה את יכולה להגיד לנו על הנושא של הפעילות שלכן שם והמוכנות שלכן, של התצפיתניות, מעבר למה שאתן מסתכלות בעיניים? כלומר, למצב של פלישה, למצב של לחימה בבסיס. האם זה בכלל עלה באיזושהי שיחה שלכן עם המפקדים? איפה אתן בכל הסיפור הזה שבסופו של דבר קרה מה שקרה?
- העדה: מה אנחנו אמורות לעשות כשתהיה פשיטה? כלום, אף אחד לא אמר לנו מעולם מה לעשות.
- רפי בן שטרית: חדירה לבסיס של מחבלים, מה אתן אמורות לעשות?
- העדה: כלום, לא היו אמורים לחדור לבסיס מחבלים.
- איל בן ראובן: שמענו שגם לא היו לכם נשקים.

העדה: נכון.

איל בן ראובן: אני אשאל לגבי סוגיית ההכשרה שעברתן, האם הכינו אתכן, את חושבת שהכינו אתכן כראוי לתפקיד של תצפיתנית בנחל עוז, שיושבת מה שנקרא במבט עין, לא צריך משקפת בשביל לראות את החמאס, האם את חושבת שהכינו אותך כראוי לתפקיד?

העדה: התפקיד שלי זה לראות ולמנוע אירוע. זה מה שעשינו. הכינו אותנו לזה. לא הכינו אותנו למה קורה במידה ויש פשיטה על הבסיס, או ה-7.10, או משהו שמסכן אותי באופן פיזי. הכינו אותי אם יש אירוע, יכול להיות שתקבלי טראומה מהאירוע כי אולי זה אירוע קשה, וזהו.

איל בן ראובן: לא אמרו לך איך להתמודד עם האירוע הזה.

העדה: לא.

איל בן ראובן: שאלה נוספת שאני רוצה לשאול, אם את יכולה לתת לנו איזה תיאור עד שיצאת מנחל עוז מה התפתח בתמונה שאתן ראיתן לגבי החמאס. מה הדברים הבולטים שאת זוכרת, שגם אז, וגם היום בדיעבד את מבינה שזו הייתה התפתחות שהיה ראוי מאוד שתילקח בחשבון מבחינת כוונות, מבחינת כל מה שצריך לעשות? מה השינויים שהראו שמהו הולך לקרות?

ורדה אלשיך: אני אסבך אותך עוד קצת, ואוסיף-

העדה: אחד מהדברים יש התנהלות חריגה ויש התנהלות לא חריגה בגזרה. לא חריג זה אירוע פעם בחודש, שזה מישהו שרוצה לחצות את הגדר. לא חריג, לא ברמה של 7.10. אבל ברמה שיש אותו שלוש פעמים ביום, או אפילו כמה פעמים בשבוע, שאנשים רוצים לחצות את הגדר או שעושים הפרות סדר על בסיס יומיומי באותה שעה, אותה כמות אנשים, אותו דבר בלופים כל יום - זה אמור להעלות משהו

חריג. פעם הפרת סדר הייתה פעם בחודש, וזה היה משהו אמאלה ואבאלה. כשזה על בסיס יומי, יש פה כבר שוני בין חריג ללא חריג. או אם זה אירוע שאני מאוד זוכרת, בדרך כלל יש סיורי קו - שלושה טנדרים של החמאס שעוברים בין כל עמדה שלהם. אוקיי, בסדר, הגיוני. עשרה טנדרים עם מחבלי נוח'בה, 300 מטר מהגדר, שעוברים בין כל עמדה בכל הגזרה? חריג, לא אמור לקרות.

איל בן ראובן: זה קרה באיזו תדירות זמן?

העדה: זה קרה אולי באוגוסט.

איל בן ראובן: פעם אחת?

העדה: פעם אחת אצלי. אבל בכל עמדה שיש. זה חריג. זה לא רק אצלי.

איל בן ראובן: זאת אומרת הם עוצרים בכל עמדה, מנתיב העשרה עד כרם שלום אם אני מבין

נכון.

העדה: נכון. זה עובר מתצפיתנית לתצפיתנית, היא מדווחת לי באיזה שלב הם הגיעו

לגזרה שלי ואני מעבירה את זה הלאה בין חמ"לים. עשרה טנדרים סך הכול,

ערבים נכנסים במכונית יותר ממספר המקומות שיש בה. הייתה כמות מאוד יפה.

זה לא חמאסניק רגיל, זה מחבל נוח'בה.

איל בן ראובן: איך את יודעת?

העדה: הוא לובש שחור. יש את החמאסניק הרגיל, הבן אדם היחיד שיכול להיות עם נשק

עליו ולא נגיב זה "השומר", שהוא כאילו מרסן ירידה לגדר שלא אמורה להיות. זה

חמאסניק רגיל שלא נעשה איתו שום דבר.

רפי בן שטרית: הוא מטעם השלטון.

העדה: כביכול. ומחבל נוח'בה לבוש כולו בשחור ולא אמור להיות 300 מ' מהגדר.

רפי בן שטרית: אני רוצה לשאול אותך שאלה לגבי האווירה בנחל עוז. הייתה פה עדות של קצין מילואים שאמר משפט כזה: "בסיס נחל עוז התנהל כמו מחנה קיץ של תנועת הצופים". למה אני אומר את זה? אני שואל יותר מההיבט המבצעי, הרגשתן שאתן נמצאות במקום מאוד מסוכן, קרוב מאוד למחבלי נוח'בה שיכולים לפרוץ בכל רגע? או שהייתה אווירה של שנטי כזה? אני לא הייתי בצופים, אבל מחנה קיץ כזה, שאפשר להסתובב בלי נשק, לא מבצעי. איך אמרת? לא תהיה פשיטה, לא תהיה חדירה. זה לא משהו שעלה במוחו של איזה מפקד שם.

העדה: אם להגיד שפחדתי, לא פחדתי. גם כשאני שומעת את הערבים מחוץ לגדר לא פחדתי. אני יכולה להגיד שאף אחת לא פחדה, כי אם יקרה משהו, אני הראשונה שאדע. לא קצין ולא המג"ד. אני הראשונה.

רפי בן שטרית: אבל את יודעת שבסוף יידעת מישהו.
העדה: כן, אבל אני יודעת שיש. אני הראשונה שיודעת.

איל בן ראובן: התפקיד שלה להגיד לכוח לוחם שימנע את הדבר הזה.
העדה: זה לא שהכוח לוחם יגיד לי שהמחבל נמצא 10 מטר מהש"ג. אני אגיד, ואני מאמינה שהם ידעו מה לעשות עם זה. מעולם לא פחדתי, מעולם לא הרגשתי שאני צריכה נשק, למרות שאני 300 מטר מהגדר. סמכתי על המערכת.

איל בן ראובן: שאלת פיקוד - את בגדוד 414, מבחינת המ"פ, המג"ד, אני מבין שהיו לכן קצינות בחמ"ל שלכן והן היו אתכן, מבחינת הפלוגה והגדוד או דרגים שמעל, האם היו שיחות שבהן מסבירים לכן את המצב? האם בחצי השנה הזאת שהטנדרים האלה הרי לא רק אתן ראיתן אותם, אלא יידעתם, ברור למערכת שמהו קורה. האם קיבלתם מדרג קצת יותר גבוה מהקצינה שלכם דברים מתפתחים, והיו איזשהן הנחיות מה לעשות כתוצאה מזה שהמצב מתחמם? ושוב השאלה האם את

חושבת או מעריכה שמה שאתן ראיתן בתמונה עבר לאן שצריך? הרגשתן

שבאמת מתייחסים למה שאתן אומרות?

העדה: על השאלה האחרונה אני אגיד לא, חד משמעית לא. אני העברתי הלאה, מה

קורה בהמשך לא חייבים ליידע אותי.

יהודית גריסרו: זה לא סקרן אותך?

העדה: סקרן, אבל מי יקשיב לי? אני חיילת פשוטה, לא קצינה. אין לי אמירה. אני

מבחינתם מתלוננת על זה שאני לא מספיק נמצאת בבית ושאין לי מספיק מים ואין

לי מספיק אוכל, ואני לא יוצאת בחגים הביתה, ויושבת יותר מדי משמרות. זה

מבחינתם מה שהם שומעים. אחר כך כשאני אגיד משהו מבצעי, מישהו יקשיב

לי? לא. אם מישהו אמר לנו? הסצנה הכי גדולה ונוראית שיכולה לקרות זה

פשיטה של עשרה מחבלים, יוצאים מפיר של מנהרה, תוקפים חייל, הורגים, הכוח

שלנו מפציץ אותם, פה זה נגמר. מהרגע שהגעתי לבסיס המג"דית הקודמת לא

הפסיקה להיכנס לחמ"ל ולהגיד "פשיטה" כדי להכין אותנו. זה לא אירוע שסיכן

אותנו באופן פיזי, אבל כן את הנפש שלנו. חדירה של עשרה מחבלים זה האירוע

שהבנות היו עוברות עליו חפיפה אצלנו. זה האירוע הכי גדול שיכול לקרות,

חטיפה של חייל ופשיטה מפיר של מנהרה.

יהודית גריסרו: רוני, אני רואה שאת הולכת עם תמונה, של מי?

העדה: של שחף ניסן שנרצחה.

יהודית גריסרו: ואת בוחרת ללכת עם התמונה כי?

העדה: לא בוחרת. הייתי שמה את כולן, אבל אי אפשר לטבוע 16 בנות על דסקית. זה

נטו כי הוציאו דסקית על שמה.

ורדה אלשיך: הלוואי שלא היית צריכה.

- העדה: הלוואי. הלוואי שלא הייתי פה.
- ורדה אלשיך: מה שרציתי לשאול קודם, שאלתי אותך מה היית מייעצת, אז לא התכוונתי מי ישמע אותי, אלא אומרים לך עכשיו, את מקבלת את כל הבמה, בואי, לאור מה שהיה ולאור מה שחווית, ולאור מה שהיה קודם ל-7.10, מה היית אומרת שצריך לשנות או לעשות אחרת ממה שנעשה? מעבר לזה שלא שומעים אותך.
- העדה: א', זה להביא יותר כוח שיהיה בגדרות. יש כוח קטן, מצומצם, שהוא באמת עובר על הגדר. אז להביא עוד, ולהביא עוד טנקים. מסוקים, טייסים, לא יודעת, שיהיו בהיכון במידה וכן, תמיד 24/7. מה עוד?
- איל בן ראובן: מילה על כשירות אמצעים. מה הייתה רמת הכשירות של המצלמות, של כל המכשירים שאתן דרכם מסתכלות? זה נכון לגבי בלונים, זה נכון לגבי מצלמות, זה נכון לגבי כל מה שהמסכים שלכן הסתכלו עליהן.
- העדה: הבלונים רק תקופת השירות שלי היו למטה.
- איל בן ראובן: כלומר שנה ומשהו רוב הבלונים למטה?
- העדה: אם צריך משהו, כנראה שהם יהיו למטה. זו כבר הייתה בדיחה. היו מצלמות שלא עבדו תקופה.
- יהודית גריסרו: רגע, רק כדי להבין. כשהם למטה, מה זה אומר על העבודה שלכן?
- העדה: אני לא קשורה לבלונים. זה חמ"ל אחר. אבל הן חוקרות לעומק. ברגע שהבלון למטה, ונגיד אני צריכה עוד זווית ראייה - אין לי. ואז אני נשארת עם המצלמה שלי.
- איל בן ראובן: תמונה חסרה בגדול. לגבי המצלמות?
- העדה: מצלמות לרוב היו מתקלקלות יחסית הרבה. היו מתקנים אותן, לא לחוץ. היו מתקנים מתי שהיה בא טכנאי והיה מצליח.

- רפי בן שטרית: עד כמה זה פגע במבצעות?
העדה: ברגע שלי אין מצלמה, אז גזרה של עמדה לידי מתרחבת, ואז יש לה עומס על טור המשימות, והיא צריכה לקפוץ לשם, ובזמן שהיא קופצת לצד השני של הגזרה יכול להיות שקורה משהו שם.
- איל בן ראובן: נתנו לכן איזושהי סיבה למה זה לוקח זמן? אין חלקים? או שסתם הרגשתן שזה פשוט לא כל כך מטריד את מי שצריך להיות מוטרד מזה?
העדה: זה לא כל כך הטריד את מי שצריך להיות מוטרד. הרגשה של "כן, כן, יתקנו את זה, לא קריטי". גם כשרצו מצלמות חדשות, אמרו שאין כסף, לא רוצים. לרוב אמרו אין תקציב, לא היו מקלדות חדשות כי הישנות היו שבורות המון זמן. "אין, לא מייצרים כאלה, מנסים לחפש תחליפים". מורחים אותנו מה שנקרא.
- יהודית גריסרו: איפה תופס אותך ה-7.10?
העדה: הייתי בירושלים, בלי הטלפון, שמרתי שבת. ואז ב-8:30 הייתה לנו אזעקה, ואז שאלתי מאיפה ירו עלינו. כי מה קשור? לא היה אמור לקרות משהו יותר מדי חריג. ואז אמרו לי מעזה, עליתי על הטלפון, והטלפון היה במצב...
איל בן ראובן: תגיד, רוני, שאלה קשה. אם היום חברה שלך, חברות צעירות יותר, אומרות לך "קיבלנו זימון להיות תצפיתנית", מה את אומרת להן?
העדה: אני אספר לך סיפור עוד יותר מצחיק, אחותי קיבלה זימון. אני אומרת מצחיק, כי אם אני לא אצחק אני אבכה. לא הסכמתי לה. היא לא תצפיתנית בסוף. תצפיתנית לא מתאים לכל אחת, זה תפקיד קשה. גם פיזית, אבל בעיקר נפשית.
איל בן ראובן: אבל נורא חשוב.
העדה: נכון. אני עצמי לא רציתי להיות תצפיתנית, סירבתי בבקו"ם, ישבתי בכלא. אבל זה תפקיד מאוד מוערך, אני מעריכה אותן. הן צריכות להיות מוערכות יותר. בסופו

של דבר, לוחמים, מג"דים שהיו תופסים אצלנו קווים, הוא היה נכנס לחמ"ל ואומר

"אני לא נכנס בלעדייך". אין מה לעשות, אני הראשונה. אם אני לא, אז מי יראה?

חשוב מאוד. עוד משהו שחשוב לך לומר לנו?

איל בן ראובן:

לא. לא שעולה לי משהו כרגע.

העדה:

טוב, אנחנו קיבלנו היום יום תצפיתניות קשה. אבל אני רוצה לסיים אותו באמירה

איל בן ראובן:

מאוד חשובה לדעתי, שתצפיתניות זה אולי אחד התפקידים הכי חשובים בקטע

של הלחימה והעזרה ללחימה בקו, וזה תפקיד קשה, אבל יש בו אחריות אדירה.

נכון. אנחנו ילדות, אבל לא מקשיבים לנו בכל מקרה. למה? כי אני לא קצינה. מה

העדה:

עברתי? מה עשיתי? מבחינתם זה לא תפקיד כזה קשה, אני יושבת כל היום על

הקשה. אז אני בווה ארבע שעות. אין, לא קצינה. לא עברתי קורס בה"ד 1. לא

עברתי.

את תצאי אבל לחיים עם המשא הזה, או עם התובנה הזאת שאמרת, אני מבינה

ורדה אלשיך:

מה את מרגישה, אבל "מי אני בכלל? חיילת". את בכל מקום את.

גם בצה"ל הייתי כמו שאני, והכול בסדר.

העדה:

זה אני רואה מצורת הדיבור שלך.

ורדה אלשיך:

זה התצפיתנית. ברגע שתצפיתנית שותקת, היא לא שווה כלום.

העדה:

תודה רבה.

ורדה אלשיך:

אני רוצה להגיד משהו על רוני. אם תלכו למיגונית, הבנות כתבו כל מיני דברים.

ארז פרייס:

עמדו שם ארבע בנות וכתבו. אחד המשפטים שהן כתבו ביחד זה "תראו איך היא

הולכת בשלווה, כאילו עזה לא לידה". את המשפט הזה כתבה רוני, ומאיפה הגיע

המשפט הזה? אני אספר, תרשי לי. הן ישבו בנחל עוז בקיבוץ, הלכו למרכול או

משהו כזה, ועברה שם תושבת הקיבוץ, עשתה הליכה בשביל ההיקפי של הקיבוץ.

רוני אומרת לחברות "תראו איך היא הולכת בשלווה, כאילו עזה לא לידה". ולנו, אנחנו קצת מבוגרים מרוני בכמה חודשים, אנחנו מבינים את המשמעות של הדבר הזה. הן יושבות בעמדה, רואות מה קורה בעזה, רואות את ההפגנות, רואות את העימותים, רואות את המחבלים. רואות כל מה שהן רואות. הן רואות גם בצד השני את האזרחים שיכולים לחיות את החיים שלהם בנחל עוז, בבארי, בכפר עזה, בכל המדינה, ומבינות ומתמצות את זה לכדי משפט כזה.

יהודית גריסרו: שזה בעצם החוסן.

ורדה אלשיך: זה מבטא את החוסן, נכון.

ארז פרייס: הילדות האלה הן הבנות של כולנו. הן אפשרו לאנשים האלה, עד ה-7.10, לחיות בשלווה. אם הם רק היו יודעים מה קורה בצד השני.

איל בן ראובן: את האמירה הזאת שלך ושליך עם ישראל צריך לראות, כולו.

העדה: מי ידע שזה יהיה ככה? בסך הכול רציתי להעביר את השירות שלי ושהמיגונית תהיה בצבע ורוד.

ורדה אלשיך: תודה לשניכם.

העדה יוצאת מן האולם.

- הישיבה ננעלה -